

1605

NINA Rapport

Jegernes og fiskernes forbruk av varer og tjenester i Norge i 2018

Oddgeir Andersen
Børre K. Dervo

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er NINAs ordinære rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig..

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Jegernes og fiskernes forbruk av varer og tjenester i Norge i 2018

Oddgeir Andersen
Børre K. Dervo

Andersen, O & Dervo, B.K. 2019. Jegernes og fiskernes forbruk av varer og tjenester i Norge i 2018. NINA Rapport 1605. Norsk institutt for naturforskning.

Lillehammer, januar 2019

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-3346-0

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Øystein Aas

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningssjef Jon Museth (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Innovasjon Norge

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE

2018/109488

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Haaken Christensen

FORSIDEBILDE

Fuglejakt © Børre K. Dervo

NØKKEWORD

- Norge
- Småviltjakt
- Sturviltjakt
- Innlandsfiske
- Laksefiske
- Jakt- og fisketilbud
- Forbruk

KEY WORDS

- Norway
- Small game hunting
- Big game hunting
- Freshwater angling
- Salmon angling
- Hunting and angling
- Economic expenditure

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Torgarden
7485 Trondheim
Tlf: 73 80 14 00

NINA Oslo

Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Tlf: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Postboks 6606 Langnes
9296 Tromsø
Tlf: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Vormstuguvegen 40
2624 Lillehammer
Tlf: 73 80 14 00

NINA Bergen

Thormøhlensgate 55
5006 Bergen
Tlf: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Andersen, O & Dervo, B.K. 2019. Jegernes og fiskernes forbruk av varer og tjenester i Norge i 2018. NINA Rapport 1605. Norsk institutt for naturforskning

Vi har i denne undersøkelsen beregnet forbruket som jegere og fiskere har under sin utøvelse av henholdsvis småviltjakt, storviltjakt, innlandsfiske og laksefiske i Norge. Dagsforbruket til småviltjegerne ble beregnet til NOK 1 537, storviltjegernes til NOK 2 212, innlandsfiskernes til NOK 832 og laksefiskernes til NOK 1 833. Det samlede forbruket av varer og tjenester i forbindelse med jakt og fiske er for småviltjakten beregnet til 636 MNOK, storviltjakta til 1 470 MNOK, innlandsfisket til 2 118 MNOK og laksefisket 1 260 MNOK for året 2018 (Se samletabell).

Samletabell over omsetning, direkte verdiskaping og verdiskaping inkl. ringvirkninger i 2018 og framskrivninger 10 år frem i tid (2028) for småviltjakt, hjorteviltjakt, innlandsfiske og laksefiske.

	Omsetning (MNOK)	Verdiskaping (MNOK)	VS inkl. ringvirkninger (MNOK)
Småvilt 2018	635,8	231,5	312,5
Småvilt 2028	520-913	187-329	253-445
Hjortevilt 2018	1 470,0	743,6	1 003,8
Hjortevilt 2028	1 470-3 150	735-1575	992-2126
Innlandsfiske 2018	2 117,8	473,0	638,6
Innlandsfiske 2028	2 118-3 595	466-791	629-1 068
Laksefiske 2018	1 260,3	453,4	612,0
Laksefiske 2028	1 260-1 634	453-588	612-794

Fremskrevet for 10 år har vi estimert at omsetningen fra småviltjakt ligger i intervallet 520-913 MNOK, hjorteviltjakt 1 470-3 150 MNOK, innlandsfiske 2 118-3 595 MNOK og laksefiske 1 260-1 634 MNOK. Samletabellen viser også direkte verdiskaping og verdiskaping inklusive ringvirkninger.

Grunnlaget for beregningene er ulike offentlige registre for jegere og fiskere, og undersøkelser som beskriver jegernes og fiskernes deltakelse i jakt og fiske. Selve forbrukstallene kommer fra en ny spørreundersøkelse som er gjennomført i regi av iNatur, og som det kan knyttes betydelig usikkerhet til med tanke på selvrapporeringen av både innsats og forbruk.

Dette må tas med i betraktning når resultatene i denne rapporten vurderes og brukes videre. Potensialet for økt forbruk, verdiskaping og ringvirkninger vi har beregnet for jakt og fiske er beheftet med ytterligere usikkert. Dette vil både være avhengig av hva den faktiske omsetningen er i dag og hvilke tiltak som iverksettes for å øke verdiskapingen. Denne usikkerheten, variasjon i beregningsmåter og ikke minst erfaringene fra tidligere satsninger må tas med når målsettinger for evt. nye næringsrettede satsninger skal utvikles og vedtas.

Oddgeir Andersen, NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer. oddgeir.andersen@nina.no.
Børre K. Dervo, NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer. borre.dervo@nina.no.

Abstract

Andersen, O & Dervo, B.K. 2019. The consumption of goods and services by anglers and hunters in Norway in 2018. NINA Report 1605. Norwegian Institute for Nature Research (in Norwegian with English abstract)

We have in this survey estimated expenses related to small game hunting, big game hunting, inland fishery and salmon angling. The daily expenses for small game hunters was estimated to 1 537 NOK, big game hunters 2 212 NOK, inland fishery 832 NOK and salmon angling to 1 833 NOK. Total annual consumption related to small game hunting was 636 MNOK, big game hunting 1 470 MNOK, inland fishery 2 118 MNOK and salmon angling 1 260 MNOK (see Summarizing table).

The estimates are based on national registers (for hunters and salmon angling), in addition to former national surveys of hunting and angling participation, describing their effort and leisure activity. Data on expenditures are retrieved by a specific survey among clients and customers to the iNatur website.

Summarizing table for consumption, direct value creation and value creation including rippling effects for year 2018 and estimates in a 10-Y perspective (Y 2028) for small game hunting, big game hunting (ungulates), inland fishery and salmon angling.

	Expenditures (MNOK)	Value creation (VC) (MNOK)	VC with rippling effects (MNOK)
Small game 2018	635,8	231,5	312,5
Small game 2028	520-913	187-329	253-445
Big game 2018	1 470,0	743,6	1 003,8
Big game 2028	1 470-3 150	735-1575	992-2126
Inland fishery 2018	2 117,8	473,0	638,6
Inland fishery 2028	2 118-3 595	466-791	629-1 068
Salmon angling 2018	1 260,3	453,4	612,0
Salmon angling 2028	1 260-1 634	453-588	612-794

In a 10-years perspective from now, the consumption from small game hunting was estimated to 520-913 MNOK, big game hunting was estimated to 1 470-3 150 MNOK, inland fishery was estimated to 2 118-3 595 MNOK and salmon angling was estimated to 1 260-1 634 MNOK. Estimated direct value creation and value creation including rippling effects are shown in the summarizing table.

The significant uncertainty related to the different data collection methods must be taken into consideration for further use of these results. The potential for increased expenses, value creation and rippling effects in the future are highly uncertain and depends on more accurate data on expenses related to hunting and angling, and what kind of actions taken from landowners/holders of hunting and angling rights to increase expenses and value creation from visiting hunters and anglers. The uncertainty, methods used to estimate value creation and former experiences with similar projects should be considered when goals and efforts in this field are being developed and defined.

Oddgeir Andersen, NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer. oddgeir.andersen@nina.no.
Børre K. Dervo, NINA, Vormstuguvegen 40, 2624 Lillehammer. borre.dervo@nina.no.

Innhold

1 Innledning	7
2 Materiale og metoder	9
2.1 Materiale	9
2.2 Segmentering	9
2.3 Forbruk	9
2.4 Økonomiske effekter og verdiskaping	10
2.4.1 Lokaløkonomiske omsetningsvirkninger	10
2.4.2 Verdiskapningsfaktorer	10
2.4.3 Produksjonsmultiplikator for ringvirkninger	10
3 Resultater	12
3.1 Deltagelse og innsats	12
3.1.1 Småvilt- og storviltjakt	13
3.1.2 Innlandsfiske	14
3.1.3 Laksefiske	14
3.2 Antall tilbydere	15
3.3 Forbruk	18
3.3.1 Småviltjakt	18
3.3.2 Storviltjakt	20
3.3.3 Innlandsfiske	21
3.3.4 Laksefiske	22
4 Verdiskapingspotensial i et tiårsperspektiv	24
4.1 Forutsetninger for framskriving av forbruk, verdiskaping og ringvirkninger	24
4.2 Småviltjakt	25
4.3 Storviltjakt	26
4.4 Innlandsfiske	28
4.5 Laksefiske	29
4.6 Suksesskriterier	30
5 Oppsummering	32
6 Referanser	34
7 Vedlegg	36
7.1 Vedlegg 1 – Spørreskjema småviltjakt	36
7.2 Vedlegg 2 – Spørreskjema storviltjakt	43
7.3 Vedlegg 3 - Spørreskjema innlandsfiske	49
7.4 Vedlegg 4 – Spørreskjema laksefiske	55

Forord

Dette prosjektet er gjennomført på oppdrag for Innovasjon Norge. Formålet har vært å gjennomføre en enkel verdiskapingsanalyse for utmarksnæringer i Norge basert på data samlet inn av iNatur fra jakt, innlandsfiske og laksefiske. Det er gjennomført en analyse av jegernes og fiskernes forbruk av varer og tjenester i forbindelse med jakt og fiske og tilgjengelige tilbud er beskrevet. Dataene NINA skulle analysere har kommet fra en spørreundersøkelse gjennomført av iNatur AS. Kontaktperson hos oppdragsgiver ha vært Haaken Christensen. Kontaktperson hos iNatur har vært Gudmund Nygaard. Alle takkes for innsatsen.

Januar 2019

Børre K. Dervo
Prosjektleder

1 Innledning

I 2004 utarbeidet en arbeidsgruppe i «Kontaktutvalget for landbruk og reiseliv» en rapport om verdikjedene innen jakt og fiske (RBL & NSF 2004). Deltakere i gruppen var representanter fra Reiselivsbedriftenes Landsforening (RBL) og Norges Skogeierforbund (NSF). Prosjektet hadde som mandat å gjennomføre en analyse av verdikjedene 1) jakt, 2) innlandsfiske, 3) laksefiske og 4) andre naturbaserte aktiviteter og fremme forslag til hvordan markedspotensialet innenfor disse kunne realiseres. Norges Skogeierforbund utførte på oppdrag fra Landbruksdepartementet i 2010 en ny beregning av de samme verdikjedene. Tallene fra arbeidsutvalgets beregninger for omsetningen i 2004 og 2010, og det potensialet som de anser verdikjedene kunne ha realisert i 2020, er presentert i **tabell 1.1**.

Tabell 1.1. Norges Skogeierforbund og Reiselivsbedriftenes landsforbund (RBL) sin beregning av omsetning av jakt, innlandsfiske og laksefiske i 2004 og 2010 og potensiell omsetning i 2020 regnet om til 2018 kr. Kilder: RBL & NSF 2004, NSF 2010.

Aktivitet	NSF/RBL omsetning 2003 ¹	NSF 2010 omsetning ²	NSF - potensial i 2020 ²
Jakt			
Småviltjakt (kort/leie)	92	54	73
Storviltjakt (kort/leie)	238	261	620
Tilleggstjenester	683	1 026	1 538
Innlandsfiske			
Fiskekort	317	409	626
- Tilleggstjenester	775	1 252	1 932
Laksefiske			
Fiskekort	488	466	700
- Tilleggstjenester	1 153	915	1 686
SUM	3 746	4 383	7 175

¹ Kroneverdien er regnet om fra 2003 kr - november 2018 kr med en faktor på 1,36 ifølge SSB sin priskalkulator.

² Kroneverdien er regnet om fra 2009 kr - november 2018 kr med en faktor på 1,22 ifølge SSB sin priskalkulator.

Stensland m.fl. 2018 har forsøkt å kartlegge naturbaserte reiselivsbedrifter i Norge. De anslår at det i Norge er 2000-3000 bedrifter som tilbyr naturbaserte opplevelser, hvorav 13,7% (tilsvarende 274-411 bedrifter) tilbyr laksefiske og 15,4% (tilsvarende 308-462 bedrifter) tilbyr innlandsfiske.

Det er siden 2010 ikke gjennomført beregninger av jegernes og fiskernes samlede forbruk i Norge av varer og tjenester i forbindelse med utøvelsen av jakt og fiske (NSF 2010). Det er for både innlandsfiske og laksefiske gjennomført noen casestudier av fiskeinnsats og forbruk. Tangeland m.fl. (2008) studerte fiskevaner og innsats hos laksefiskere i Norge for sesongen 2008. I denne undersøkelsen og i Stensland m.fl. (2015) hevdet omtrent 50 prosent at de hovedsakelig fisket lokalt og at de i gjennomsnitt brukte 12-13 dager på laksefiske. De utenlandske laksefiskerne utgjorde rundt 30 prosent, mens det i Stensland m.fl. (2015) var 15 % utenlandske fiskere. Fiske m.fl. (2012) beregnet at tilreisende fiskere i Trondheimsregionen brukte mellom 125 000-139 000 fiskedager i området og de lokale 78 000-89 000 fiskedager. Fiskernes forbruk per dag lokalt ble beregnet til 590 kr for de lokale og 1 130 for de tilreisende fiskerne (omregnet til NOK 2017). Det betyr at for eksempel kostnader til reise til og fra ikke var iberegna. Dette ga et samlet forbruk for Trondheimselvene på 147-210 millioner kr. I følge denne undersøkelsen utgjorde fiskeinnsatsen i Trondheimsfjordområdet i størrelsesorden en fjerdedel av alt laksefiske i Norge. Noe som skulle gi et samlet forbruk for laksefiskerne i Norge på 588 - 840 millioner kroner. NSF (2010) anslo antall laksefiskere i Norge til 100 000, antall fiskedøgn til 1 000 000 og en omsetning på rundt 1 milliard kr, rundt regnet.

For innlandsfiske er det bl.a. gjennomført undersøkelser av fiskevaner, innsats og forbruk i Glomavassdraget, Gudbrandsdalslågen og i Finnmark (Andersen & Dervo 2017, Andersen m. fl. 2010, Dervo 2011, Dervo 2014, Dervo 2015). Medlemmene i NJFF som fisket og eller jaktet hadde i 2007 en gjennomsnittlig innsats på 18 fiskedager og 15 jaktdager og et gjennomsnittsforbruk per døgn på henholdsvis 300 kr for fiske og 1 100 kr for jakt (NOK 2017; Andersen m. fl. 2010). Fiskerne brukte i snitt 70 kr per døgn på fiskekort eller leie av fiskerett, og 370 kr per døgn på jaktkort eller leie av jaktrett (NOK 2017). Tretti prosent av de som fisket, fisket etter laks og 90 prosent etter innlandsfisk. Tjuetre prosent jaktet mest etter småvilt og 20 prosent like mye på begge deler.

De lokale fiskerne i Fishspot hadde i 2015 et forbruk (her omregnet til 2017 kroner) i forbindelse med fiske på 620 kr per døgn, fiskere som brukte egne fritidshus 830 kr per døgn og de tilreisende fiskerne 1 250 kr per døgn (Dervo 2015). For de tilreisende fiskerne besto forbruket av 170 kr per døgn på fiskekort, 207 kr per døgn på overnatting og 873 kr per døgn på andre varer og tjenester. Det samlede forbruket på fiskekort var på 7,7 MNOK 2017 for til sammen 119 000 fiskedøgn. Det samlede forbruket var på 120 MNOK 2017.

En undersøkelse blant fiskere på Finnmarkseiendommen sommeren 2016, fant at fiskerne hadde et samlet forbruk på 136 MNOK 2016 (Andersen og Dervo 2017). De lokale fiskerne fra Finnmark hadde et gjennomsnittlig døgnforbruk på 486 kr og en innsats på 15 dager (NOK 2016). De tilreisende fiskerne hadde i gjennomsnitt et døgnforbruk på 1 124 kr per døgn og en fiskeinnsats på 6,5 dager (NOK 2016). For de tilreisende fiskerne er dette ikke inkludert reisekostnader til og fra fylket.

I turistundersøkelsen som Innovasjon Norge og Epinion utførte i 2016 hadde norske fisketurister som fisket i ferskvann et forbruk på 1 512 kr per døgn (Innovasjon Norge & Epinion 2016). Andelen av de norske turistene som planla å delta på fiske i forbindelse med ferie i 2016 var omkring 35 prosent mens et tilsvarende tall for de utenlandske turistene var omkring 23 prosent.

Åtte år etter forrige beregning av jegernes og fiskernes forbruk av varer og tjenester i forbindelse med deres jakt- og fiske i Norge, har Innovasjon Norge ønsket å få en oppdatert status.

Dette oppdraget har bestått av å:

- Lage en sammenfatning av eksisterende kunnskapsgrunnlag for innsats og forbruk av varer og tjenester for jakt, innlandsfiske og laksefiske.
- Gi en oversikt over dagens status innen jakt og fiske for antall utøvere, tilbud, forbruk og et anslag på verdiskaping med bakgrunn i forbrukstall fra iNatur.
- Gjøre en enkel vurdering av det fremtidige verdiskapingspotensialet, sett i et 10-års perspektiv.

2 Materiale og metoder

2.1 Materiale

Dataene som er analysert i dette prosjektet er samlet inn av iNatur og oversendt som et anonymisert datasett til NINA. iNatur har samlet inn dataene ved hjelp av fire separate spørreundersøkelser som er gjennomført blant de som har tegnet seg på listen over å få tilsendt nyhetsbrev. Mottakerne av nyhetsbrevet fra iNatur har krysset av for om de er interessert i innlandsfiske, laksefiske, småvilt- eller storviltjakt. Undersøkelsene har rettet seg mot personer som har kjøpt, eller vært interessert i å få tilsendt informasjon om (1) småviltjakt, (2) storviltjakt, (3) fiske i anadrome vassdrag, heretter omtalt som laksefiske eller (4) innlandsfiske. Siden invitasjon til å delta i undersøkelsen ble sendt ut sammen med et nyhetsbrev, har det ikke vært anledning til å gjennomføre purringer, men vi kan antyde en svarprosent basert på hvor mange som mottok nyhetsbrevet. Antall svar er mellom 1 183 -1 804 som gir en svarprosent på mellom 18 – 30 % (**Tabell 2.1**). Svarprosenten er dårligst når det gjelder innlandsfiske og best for storviltjakt og laksefiske.

Tabell 2.1. Antall utsendte eposter i forbindelse med nyhetsbrev fra iNatur, antall svar og svarprosent. Kilde: iNatur.

	Sendt ut	Svar	Svarprosent
Innlandsfiske	9 500	1 719	18 %
Laksefiske	4 000	1 183	30 %
Småviltjakt	6 400	1 299	20 %
Storviltjakt	6 400	1 804	28 %

Spørreskjemaene (se vedlegg 1 - 4) inneholdt generelle spørsmål om jakt- eller fiske (for eksempel redskapsbruk) og innsats per år og bosted. I tillegg var det spørsmål der respondentene ble bedt om å velge ut en bestemt tur hvor de så ble bedt om å oppgi i hvilket område (fylke(r)) turen foregikk, antall dager turen varte og forbruk på turen når det gjaldt overnatting, kjøp av jakt- eller fiskekort og andre forbruksvarer.

2.2 Segmentering

Med bakgrunn i type overnatting regnet vi ut gjennomsnittlig døgnforbruk for: (1) de som hadde vært på dagstur, (2) overnattet i egen eller lånt hytte/hus/telt/campingbil utenfor campingplass (i prinsippet gratis) og (3) de som hadde leid hus/hytte/hotell/overnattet på campingplass, det vil si at de hadde betalt for overnattingen. De som kun hadde krysset av for «Annet» ble utelatt fra analysen.

2.3 Forbruk

Forbruk skulle registreres for følgende typer utgifter: (1) overnatting, (2) kjøp av jakt- eller fiskekort og (3) andre varer og tjenester.

For variabler som har kronebeløp i intervaller, er det brukt gjennomsnitt av ytterpunktene i inter-vallet (eks intervallet 500-1000 kr= $1\,500/2=750$ kr som en gjennomsnittsverdi). Vi har regnet som «uteliggere» de to prosent høyeste forbrukstallene innen hver kategori. Disse er ikke tatt med når snitt for forbruk er regnet ut. Forbruk per dag er regnet ut som gjennomsnittlige utgifter per dag aktiviteten utøves (gjennomsnittsverdi/antall dager turen varte). Vi vil her rapportere gjennomsnittlige utgifter for overnatting per dag, jakt eller fiskekort per dag og andre varer per dag.

Variabelen «andre varer» per jakt- eller fiskedag er regnet ut slik: sum av (Guiding + transport + restaurant/kafe + selvhushold + fiske/jaktutstyr kjøpt på turen + andre varer + andre «turstoppelser») på turen/antall dager på turen.

Vi har måtte gjøre en skjønnsmessig vurdering av rapportert forbruk på fiskekort. Mange av Informantene har trolig ført opp utgifter til årskort på dette spørsmålet. I utgangspunktet skulle de for et årskort ha delt på utgiftene i forhold til turens varighet. I gjennomsnitt oppga informantene å ha brukt 210 kr pr dag på fiskekort. Når vi tok hensyn til antall dager de hadde fisket i år, fikk vi 56 kr pr dag til fiskekort. Selv om dette kan føre til at vi underestimerer fiskernes pengebruk på fiskekort, er dette mer i tråd med andre undersøkelser og de reelle kortprisene som for eksempel Inatur opererer med. For småviltjakt og laksefiske virker utgiftene til kort eller leie å mer være i tråd med faktisk forbruk, og for disse verdikjedene er det nok også færre muligheter for å kjøpe sesongkort. Kostnadene til jaktkort eller jaktleie er etter vår vurdering noe høyt for hjorteviltjegerne. Vi har imidlertid vurdert at dette forbruket inkluderer jegernes utgifter til både leie, fellingsavgifter og kjøtt, dvs. alle kostnadene ved selve jakta og eventuelle felling. For hjorteviltjegerne er det en sannsynlighet for at jaktkort/leieutgiftene er overestimert.

2.4 Økonomiske effekter og verdiskaping

2.4.1 Lokaløkonomiske omsetningsvirkninger

De direkte omsetningsvirkningene er aktivitet som skapes som følge av økte inntekter for:

(1) Grunneierne, (2) Det øvrige lokale næringslivet (for eksempel matvarehandel, sportshandel, overnattings- og serveringsbedrifter) gjennom deres leveranser til jegere og fiskere og (3) Kommunen gjennom økte skatteinntekter som følge av økt næringsaktivitet. Dette er med andre ord det forbruket som skjer som en direkte følge av jakt eller fiske.

2.4.2 Verdiskapningsfaktorer

Den *lokale verdiskapingen*, den *direkte lokaløkonomiske effekten*, er lokal omsetning fratrukket økonomisk lekkasje ut av området. Dette består typisk av innkjøp av varer og statlige skatter og avgifter.

Verdiskapingen lokalt varierer mye med hva slags omsetning det er snakk om. 100 kroner brukt på fiskekort gir stor lokal verdiskaping fordi nesten alt blir igjen lokalt, mens 100 kroner brukt på drivstoff gir svært liten lokal verdiskaping, fordi mye av omsetningen går til kjøp av varen fra en leverandør og store skatter og avgifter til staten. Holmengen & Akselsen (2005) har beregnet verdiskapningsfaktorer (VSF) for norske bygdeturismeforetak og satt den på generell basis til 0,18. Faktoren gir forholdet mellom verdiskaping (netto) og omsetningen (brutto), slik at man kan anslå verdiskapingen basert på kartlagt omsetning. Arbeidsgodtgjørelse regnes alltid som en del av verdiskapingen i slike analyser – ikke som kostnader. Jo høyere andel av forbruket som går til kjøp av rett til jakt og fiske (kort og leie), desto høyere verdiskapningsfaktor kan brukes. Kun fiskeleie, eks. langtidsutleie, er nær en verdiskapningsfaktor på 1,0 da det som regel er lite kostnader forbundet med dette). Basert på inntekter og kostnader fra grunneiere i Trondheimsfjordelvene beregnet Fiske m.fl. (2012) VSF for omsetning av fiskekort hos grunneieren til 0,83. Vi har her brukt faktor 0,83 for å beregne verdiskaping fra den delen av omsetningen som er kjøp av rett til jakt og fiske.

2.4.3 Produksjonsmultiplikator for ringvirkninger

Det vi her omtaler som *ringvirkninger* består av (1) *indirekte virkninger* som er aktivitet som skapes som følge av økte inntekter for lokale underleverandører til varehandel og tjenesteyting og evt. kommunal virksomhet, og (2) *induserte effekter* som er økt økonomisk aktivitet som følge av økte inntekter for ansatte og eiere i lokalt næringsliv og kommunene (økte skatteinntekter som følge av økt aktivitet i kommunen). I det følgende vil disse begrepene omtales som *ringvirkninger*.

Når det gjelder ringvirkninger, baserer vi oss på tidligere undersøkelser av turismens ringvirkninger. Dybedal (2003, 2005a, 2005b, sitert i Fiske m.fl. 2012) har beregnet en rekke produksjonsmultiplikatorer (dvs. for omsetningen) for reiselivets forbruk i fylker og områder i Norge. I Sør-Trøndelag utenom Trondheim fant han en produksjonsmultiplikator på 1,37 for ferierende utlendinger og 1,35 for ferierende nordmenn. I Buskerud, Telemark og Vestfold beregnet han multiplikatorer i intervallet 1,26-1,42 for 14 ulike områder. I Hedmark fant han et tilsvarende intervall på 1,28-1,44 for 5 områder, og for seks områder i Oppland var intervallet 1,28-1,41.

Det er verdt å merke seg at multiplikatorene vanligvis er noe større i byer og på fylkesnivå enn i mindre områder. For eksempel fant han dem til å være 1,47 for Sør-Trøndelag, 1,64 i Oslo og Akershus, 1,45 for Buskerud, 1,38 for Vestfold, 1,44 for Hedmark og 1,43 for Oppland.

Vi kan derfor med tilstrekkelig grad av sikkerhet anslå at multiplikatorene for ringvirkningene ligger i intervallet 1,25-1,45, og vi har her benyttet midtverdien 1,35. Dybedals produksjonsmultiplikatorer er av type II, hvilket innebærer at de inneholder induuerte effekter (for ytterligere detaljer og vurderinger rundt valg av produksjonsmultiplikatorer, se Fiske m. fl. 2012). Vi har derfor brukt multiplikatoren på 1,35 til å beregne de samla ringvirkningene for verdiskapingen som kommer fra jakt og fiske.

3 Resultater

3.1 Deltagelse og innsats

For å kunne regne ut samlet forbruk for jakt og fiske i Norge, trenger vi å vite antall utøvere og deres innsats i form av antall dager de jakter eller fisker. Innledningsvis presenterer vi tall for deltagelse og frekvens (antall dager) fra ulike undersøkelser. Data fra SSB er den lengste data-serien for deltagelse i friluftsliv generelt, herunder jakt og fiske (Dervo m. fl. 2014, SSB 2018). **Tabell 3.1** og **3.2** viser henholdsvis andelen og deltagelsesfrekvensen til de som jakter og fisker.

Dette vil bli nærmere omtalt og drøftet senere i denne rapporten. **Tabell 3.3** viser tall for frekvens i ulike andre jakt- og fiskeundersøkelser.

Tabell 3.1. Selvrapportert deltagelse (andel i %) for jakt og fiske i perioden 2001-2017 for aldersgruppen 16-74 år bosatt i Norge. Kilde: SSB 2018.

Aktivitet	2001	2004	2007	2011	2014	2017
Jakt i alt	9	9	9	8	8	7
Fiske i alt	47	51	45	46	43	42
- sjøen i alt	34	36	31	34	-	-
- ferskvatn i alt	27	30	27	29	-	-
- laks mm	12	13	11	10	-	-

Tabell 3.2. Selvrapportert utøvelsesfrekvens (antall dager per år) for jakt og fiske i perioden 2001-2017 for aldersgruppen 16-74 år bosatt i Norge. Kilde: SSB 2018.

Aktivitet	2001	2004	2007	2011	2017
Jakt i alt	12	11	12	12	11
Fiske i alt	16	14	11	14	11
- sjøen i alt	13	11	9	11	-
- ferskvann i alt	11	8	8	9	-
- laks mm	11	-	7	9	-

Sammenligner vi data fra jegerregisteret og lakseregisteret med SSB sine tall på deltagelse, ser det ut til at SSB overvurderer antallet som deltar i laksefiske og jaktutøvelse. I følge SSB deltok 7% av befolkningen over 16 år til og med 74 år på jakt i 2017, tilsvarende 274 198 personer. Dersom vi eksempelvis antar at 10% av befolkningen over 16 år fisket laks (data fra 2011, **tabell 3.1**), utgjør dette i alt 391 715 personer av befolkningen mellom 16 og 74 år, noe som ikke kan stemme ifølge lakseregisteret, som her oppgir at 73 363 personer har løst fisekravgiften. Det er med andre ord 5,3 ganger så mange som i levekårsundersøkelsene oppgir å ha fisket laks, som tallene i lakseregisteret tilsier (**Tabell 3.7**) og 1,9 ganger så mange som oppgir å ha jaktet, som tallene fra jegerregisteret tilsier (**Tabell 3.5**).

Tabell 3.3. Antall dager i snitt brukt på jakt og fiske per år i ulike undersøkelser. Der ikke annet er nevnt gjelder tidsbruken utøvere fra hele Norge. Kilde beskrevet til høyre i tabellen.

Aktivitet	Lokale	Tilreisende	Alle	Referanse
Jakt samlet	-	-	15	NJFF medlemmer, Andersen m.fl. 2010.
Småvilt	-	-	6,0	Rypejegere 2019b, Andersen under arbeid.
Fiske samlet	-	-	18	NJFF medlemmer, Andersen m.fl. 2010.
Innlandsfiske, Finnmark	15	6,5	-	Andersen og Dervo 2017.
Laksefiske – nasjonal undersøkelse	-	-	12	Tangeland m.fl. 2008.
Laksefiske – nasjonal undersøkelse	-	-	13	Stensland m.fl. 2015 inkl. Utenlandske fiskere
Laksefiske, Lærdal	8	5	-	Andersen m.fl. 2019a.
Laksefiske, Driva	19	10	-	
Laksefiske, Orkla	14	8		
Laksefiske, Gaula	12	8		

3.1.1 Småvilt- og storviltjakt

Den sikreste kilden for faktisk antall jegere er SSBs jegerregister. **Tabell 3.5** gir en oversikt over antall personer som har jaktet totalt og som har deltatt i ulike former for jakt. Det var om lag 94 430 personer som jaktet hjortevilt, mens 82 830 personer jaktet småvilt. Det vil si at rundt 35 500 personer jaktet både småvilt og storvilt i løpet av jaktåret 2017/18.

Tabell 3.5. Antall aktive jegere og antall jegere som deltok i ulike jaktformer sesongen 2017/18. Data fra SSB jegerregisteret.

	Antall jegere
Jaktet, i alt	141 760
Småviltjakt	82 830
Rypejakt	45 210
Hjorteviltjakt	94 430
Elgjakt	60 930
Hjortejakt	48 220
Villreinjakt	9 920
Rådyrjakt	43 010

I gjennomsnitt oppga jegerne i SSBs levekårsundersøkelse å ha jaktet i gjennomsnitt 11 dager (jf. **tabell 3.2**). Dette skulle tilsvare 911 130 jaktdager, noe vi tror er for høyt. I SSBs jegerregister oppgir rypejegere i sesongen 2017/18 at de jaktet i gjennomsnitt i 5 dager. Andersen m.fl. (2019b) fant at rypejegere jaktet i gjennomsnitt 6 dager etter lirype og 3,2 dager etter fjellrype. Vi tror følgelig 5 dager er et mer riktig tall for gjennomsnittlig innsats for småviltjegerne i sesongen 2017/18. Til sammen blir dette 414 150 jaktdager som vi velger å bruke som utgangspunkt for beregning av småviltjegerens økonomiske forbruk.

I sesongen 2017/18 var det 94 430 personer som oppga å ha være på storviltjakt (**Tabell 3.5**). I gjennomsnitt oppga storviltjegerne i SSBs levekårsundersøkelsen å ha jaktet i 13,5 dager (**Tabell 3.2**). Til sammen blir dette 1 274 805 jaktdager. Som for småvilt, antar vi dette er for høyt. Vi velger å halvert antall jaktdager til 7. Dette blir da til sammen 661 010 jaktdager som grunnlag for å beregne storviltjegerenes økonomiske forbruk.

3.1.2 Innlandsfiske

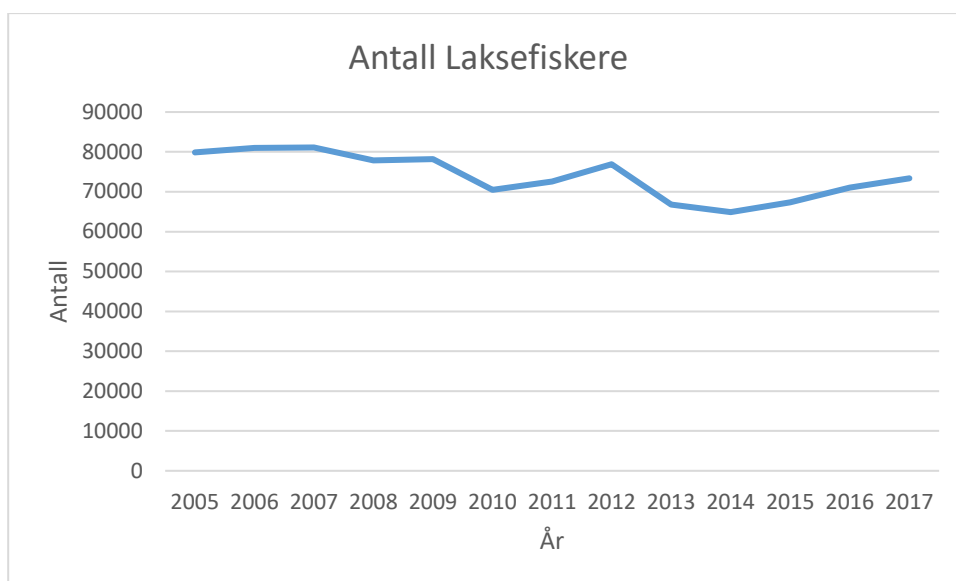
Selvrapportert deltagelse i fiske etter ferskvannsfisk er i SSBs levekårsundersøkelse oppgitt til å være 29 prosent i 2011 (**Tabell 3.1**). Denne deltakelsen er justert til 25 prosent i en gjennomgang av SSBs data (Dervo m. fl. 2014, Odden 2012). Antall personer i Norge mellom 16 til og med 74 år er 3 917 120 (SSB 2018). Vi antar at antall personer mellom 16 - 75 år utgjør den andelen av populasjonen vi kan beregne antall fiskere ut i fra. Vi får da 979 280 personer som deltok i fiske om vi benytter 25 prosent deltagelse (**Tabell 3.6**). I SSBs undersøkelse ble det i gjennomsnitt fisket i ni dager. Dette gir totalt 8 895 672 fiskerdøgn, noe vi mener er alt for høyt.

Vi har vist at det ikke er noen logisk sammenheng mellom tall på deltagelse og registerdata fra lakseregisteret. Samme fenomen antar vi gjelder innlandsfiske, at det både er flere personer som deltar i innlandsfiske og at de som deltar oppgir for mange fisketurer i SSB sin undersøkelse enn i lakseregisteret. Vi tror at det samme forholdet som er dokumentert for laksefiskerne også gjelder for innlandsfiske i SSBs levekårsundersøkelse. I **kapittel 3.4** er antall laksefiskere oppgitt til å være rundt 75 000 fiskere. I SSBs levekårsundersøkelse er det tre ganger så mange som fisker etter innlandsfisk som laksefisk. Hvis forholdet mellom estimert deltagelse i levekårsundersøkelsen og den reelle deltakelsen slik den er dokumentert i lakseregisteret er den samme for deltakelsen i innlandsfiske, skulle dette bli i underkant av 250 000 betalende fiskere og ikke rundt en million innlandsfiskere. Vi bruker derfor 250 000 fiskere som utgangspunkt for beregning av innlandsfiskernes forbruk. Med 10 dager blir dette 2 500 000 fiskedøgn.

Et annet forhold som underbygger estimatet på 2,5 millioner fiskedager er salget av fiskekort. Ulike undersøkelser ha antydnet at fiskerne i Norge bruker i snitt 50-60 kr pr dag på fiskekort (Se f.eks. Andersen m.fl. 2010). Hvis antall fiskedager er rundt 2 500 000 blir dette 125 MNOK. iNatur anslår det samlede kortsalget for innlandsfiske i Norge til rundt 70-80 millioner kr (Se side 16). Hvis en deltagelse på 25 prosent og 9 dager legges til grunn, gir det rundt 9 millioner fiskedager og et samlet kjøp av fiskekort på nærmere 495 millioner i Norge. Dette er nærmere 5 ganger så høyt som de salgstallene iNatur har anslått. Salgstallene fra iNatur inkluderer også utenlandske fiskerne. Det gjør i utgangspunktet ikke våre beregninger med bakgrunn i den norske befolkningen. Selv våre svært konservative anslag ligger over det som den største næringsaktørene innen salg av jakt og fiske tror er det samlede kortsalget for innlandsfiske.

3.1.3 Laksefiske

Med utgangspunkt i lakseregisteret er det estimert at det var 73 363 laksefiskere i 2017 (Fratrukket et mindre antall sjølaksefiskere; **figur 3.1**). Utviklingen fra 2005-2017 viser at det i sesongene 2007-2015 var en reduksjon i antall fiskere, men at det de siste årene har økt igjen, slik at det i 2017 var nærmere 74 500 personer som betalte fiskeavgiften (inklusive sjølaksefiskere). Antall aktive fiskere har vi ikke eksakt tall på, men antar at antallet som betaler fiskeavgiften som ikke fisker er omtrent det samme som ikke betalende fiskere. Fiskerne i undersøkelsen oppga å ha fisket i gjennomsnitt i 14 dager, til sammen utgjør dette 1 027 082 fiskedager. Vi tror dette kan være for høyt ut i fra andre undersøkelser (Se **tabell 3.2** og **3.3**). Vi velger derfor 10 dager som innsats og får da totalt 733 630 fiskedager (eksklusive sjølaksefiskerne).

Figur 3.1. Antall laksefiskere i Norge i perioden 2015 til 2017 (fratrukket sjølaksefiskere). Kilde SSB/Miljødirektoratet.

3.2 Antall tilbydere

Dataene vi har mottatt fra iNatur gir kun grunnlag for et grovt anslag på antall tilbud som er tilgjengelig i Norge for henholdsvis småviltjakt, hjorteviltjakt, innlandsfiske og laksefiske. **Tabell 3.6** beskriver fordelingen av ulike arealkategorier for utmarka i Norge utenom Svalbard. I oppdraget fra Innovasjon Norge er det ikke gitt noe beskrivelse av hva som menes med aktører og tilbud. Vi har valgt å ta utgangspunkt i tilbud slik det er presentert på iNatur sine sider. Nederst i dette kapitlet er det en beskrivelse av hvor mange tilbud som er tilgjengelig på disse sidene. Først gir vi en beskrivelse av ulike arealkategorier.

Tabell 3.6. Fordelingen av kategorier av utmarksareal og frekvens (%) for Norge uten Svalbard.

Eier	Areal km ²	Prosent av landareal
Privat grunn	115 538	49
Finnmarkseiendommen	46 187	20
Statens grunn (uten statsallm.)	36 946	16
Statsallmenninger	26 622	11
Bygdeallmenninger	6 818	3
Kommunale eiendommer	3 386	1
Sum	235 497	100

Statskog SF forvalter statens grunn i Nordland og Troms. Statskog har grunnbokshjemmelen (det vil si rettighetene) til ca. 60 000 km² (**Figur 3.2**). På Statskog SF sin grunn i Nordland og Troms skilles det ikke på jakt med og uten hund, eller på nordmenn og utlendinger. Alle har lik tilgang til jakt. Eneste unntak er kommunene Grane, Vefsn og Hattfjelldal der småviltjakt med hund er begrenset i perioden 10. – 19. september. Jakt tildeles i denne perioden kun etter søknad. Informasjon om jakttilbudet til Statskog finner du på www.statskog.no eller på www.inatur.no.

En statsallmenning er statlig eid grunn hvor personer som bor i kommunen statsallmenningen ligger i har rettigheter som utenbygdsboende ikke har. Hver statsallmenning forvaltes av et fjellstyre. Det er 94 statsallmenninger i Norge. Statsallmenningene ligger i Sør- og Midt-Norge, sør for Nordland fylke, og omfatter til sammen 26 600 km². Allmennheten har tilgang til fiske med stang og håndsnoere, og tilgang til småviltjakt uten hund men vilkårene avhenger av ressursituasjonen.

Med ikrafttreden av finnmarksloven og opprettelse av Finnmarkseiendommen Finnmarkkuopmodat (FeFo) 1.juli 2006 fikk befolkningen bosatt i Finnmark økte rettigheter til land og vann i Finnmark. Av fylkets totalareal på 48 600 km² utgjør om lag 96% Finnmarkseiendommen. Dette er Norges største, sammenhengende jakt- og fisketerreng. De fastboende i fylket har noen flere rettigheter enn tilreisende jegere og fiskere, blant annet er snarefangst kun tillatt for personer med bostedsadresse i Finnmark, og fiske med garn og oter er som regel forbeholdt bosatte i fylket. Tilreisende må kjøpe fiskekort mens lokale er fritatt krav om fiskekort for innlandsfiske. Det er ingen forskjeller mellom fastboende og tilreisende når det gjelder tilgang til småviltjakt med og uten hund, men prisen er noe høyere for tilreisende jegere. Sturviltjakt på Finnmarkseiendommen er en rettighet for personer bosatt i Finnmark, men det er åpnet opp for at personer bosatt utenfor Finnmark kan delta på lokale jaktlag. Elgbestanden i Finnmark har hatt en kraftig vekst de siste tiårene, og det skytes nå om lag 700 elg årlig i Finnmark. Informasjon om Finnmarkseiendommen finner du på deres hjemmeside www.fefo.no.

Bygdeallmenninger utgjør omkring 7 000 km², tilsvarende omtrent tre prosent av Norges areal. En bygdeallmenning er utmarksareal, der gårdsbrukene i bygdene som hører inn under bygdeallmenningen har ulike bruksretter, og eiendomsretten i fellesskap. Rettighetsforholdet bygger på gammel sedvane nedfelt i "Lov om bygdeallmenninger". Bygdeallmenningene har ofte et godt tilbud når det gjelder jakt og fiske.

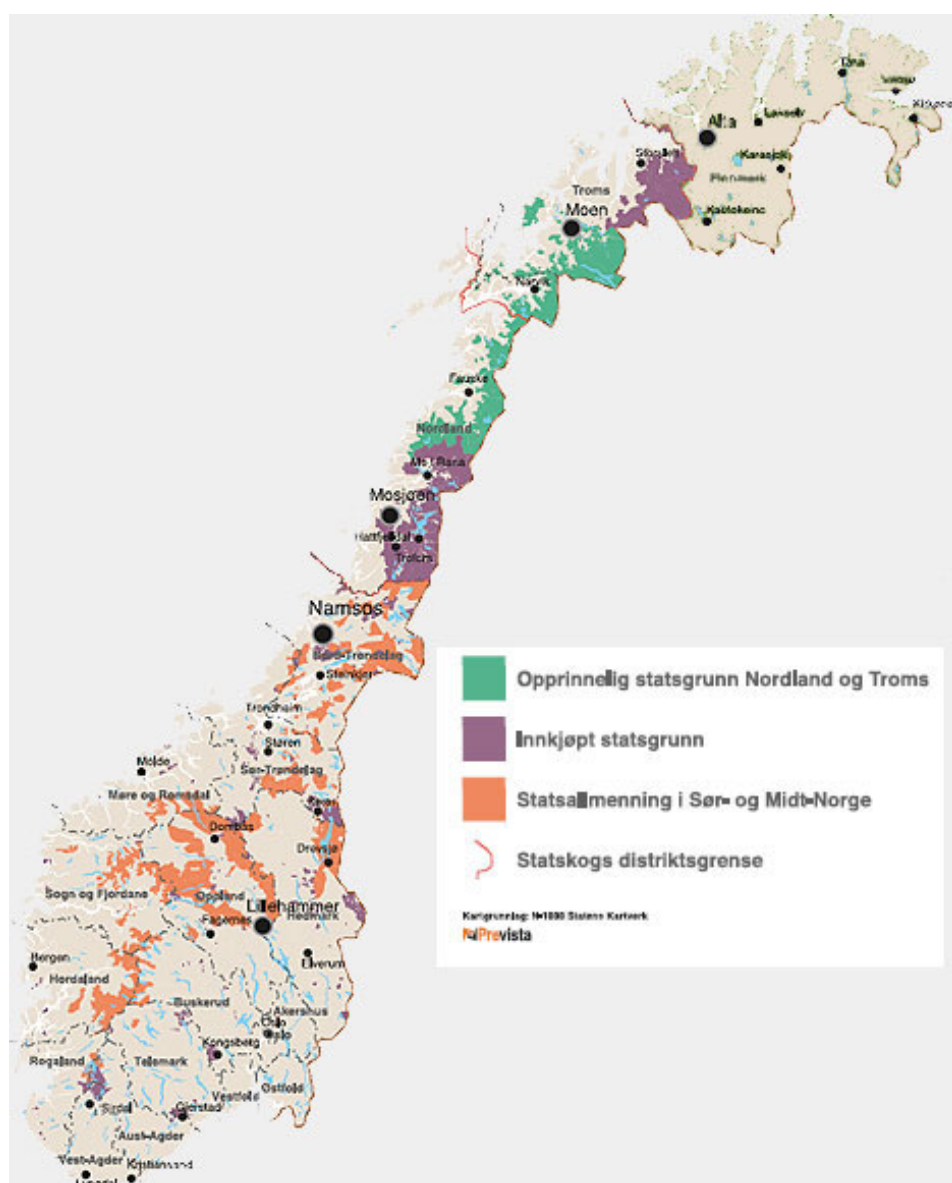
Privat grunn utgjør omkring 49 prosent av utmarksarealet i Norge. I landbruket er det mange småaktører som har jakt- og fiskeutleie i kombinasjon med husvære, og det kan nok være ganske mange av disse som anser seg selv for å drive «utmarksnæring» og ikke turisme. Mindre aktørene som driver på deltid, sesongbasert eller i kombinasjon med annen næringsvirksomhet eller lønnsarbeid er trolig vanlig. Eksempelvis finnes det om lag 10 000 rettighetshavere/grunneiere i laksevassdrag. Antallet grunneiere med jakt- og fiskerettigheter til vilt og innlandsfisk er enda større da det finnes om lag 150 000 skog- og utmarkseiendommer i Norge (Statistisk sentralbyrå, 2018). Hvor mange som tilbyr utleie av jakt/fiske i kombinasjon med eksempelvis overnatting og regnes som jakt-/fisketurismebedrift har vi ikke tall på.

Tilbudene som er vist på iNatures salgssider omfatter alle typer arealkategorier vist i **tabell 3.6**. I **tabell 3.7** har vi forsøkt å beskrive antall tilbud beskrevet på iNatures salgssider, et grovt anslag på antall tilbud i Norge og omsetningen for disse basert på omsetningen for tilbudene i iNatur. Med ett tilbud mener vi her i utgangspunkt en salgsside på iNatur. I tabellen er det redegjort for avvik fra dette. Vi har utelatt iNatures tilbud på laksefiske, da disse er få. Totalt er det i SSBs fangststatistikk registrert 345 lakseelver med fangst. Anslagene gitt i **tabell 3.7** er beheftet med stor usikkerhet.

Tabell 3.7. Antall registrerte tilbud på iNatur sine salgssider, anslag på totalt antall tilbud og omsetning i Norge.

	Registrerte tilbud iNatur	Anslag på antall tilbud i Norge	Anslått omsetning ¹	Kommentar på anslag av tilbud
Innlandsfiske	616	2000-2500	70-80 MNOK	Anslaget baserer seg på en gjennomgang av alle tilgjengelig «fiskekart» laget for fylkene i Norge. Dervo upubliserte data.
Småviltjakt	1 002	2000-2500	80-100 MNOK	Antatt at antall småviltkortområder er på samme nivå som antall fiskekortområder
Storviltjakt	1 024	4 379 + 23	?	Det var i 2017 registrert 4 379 elg og/ eller hjortevald i hjorteviltregisteret. Innen hvert vald er det ofte flere jaktfelt. Det var 23 villreinområder med egen forvaltning. I tillegg kommer områder for rådyrjakt som ikke er inkludert her.

1) Anslaget er basert på salget av kort i iNatur og deres markedsandel i Norge.

Figur 3.2. Kart over offentlig grunn hvor det kan jaktes og fiskes i Norge. Kilde: Statskog.

3.3 Forbruk

I dette kapitlet beregner vi jegerne og fiskernes forbruk for henholdsvis småviltjakt, storviltjakt, innlandsfiske og laksefiske. Vi har i **kapittel 3.1** beregnet antall deltakere i de ulike aktivitetene og hva vi anslår er deres innsats målt som gjennomsnittlige antall dager i året de utøver sin aktivitet. Tallene er presentert i **tabell 3.8**, sammen med antall dager informantene i iNatures undersøkelse oppgir å ha deltatt i de ulike aktivitetene. Informantene i spørreundersøkelsen som er gjennomført av iNatur har en høyere frekvens på de ulike jakt og fiskeaktivitetene. Vi velger derfor å bruke de skjønnsbaserte frekvensene for deltagelse fra de nasjonale undersøkelsene redegjort for i kapittel 3 heller enn funnene i iNatur-undersøkelsen. Lav svarprosent og ingen mulighet for purring tilsier at utvalget i spørreundersøkelsen representerer de mer aktive jegerne og fiskerne, som igjen vil bidra til overestimering av innsats.

Tabell 3.8. Totalt antall dager beregnet for de ulike jakt- og fiskeaktivitetene og frekvens i deltakelse (i dager) og antall dager de har brukt på turen som er beskrevet i spørreundersøkelsen for utvalget i spørreundersøkelsen fra iNatur i 2018.

Aktivitet	Antall deltakere	Antall jakt- og fiske dager	Frekvens i deltakelse (dager)	Snitt dager i iNatur	Snitt dager per tur i iNatur
Småvilt	82 830	414 150	5	10,9	3,5
Storvilt	94 430	661 000	7	13,5	5,8
Innlandsfiske	250 000	2 500 000	10	12,8	3,4
Laksefiske	73 363	733 630	10	14	4

3.3.1 Småviltjakt

For å beregne samlet forbruk har vi segmentert jegerne og fiskerne for de ulike aktivitetene i tre ulike segmenter etter type overnatting de har brukt. Type overnatting representerer ulikt forbruksmønster (Dervo 2014, Dervo 2015). Type overnatting ble inndelt i (1) dagstur, dvs. ingen overnatting borte fra hjemmet, (2) overnattet i egen eller lånt hus/hytte/villcamping og (3) leid hus/hytte eller overnattet på campingplass/hotell. Det var i iNatur sin undersøkelse 24,9 % som oppga å kun ha vært på dagstur, 54,9 % hadde overnattet på egen eller lånt hytte, eller overnattet utenfor campingplass (villcamping), mens 20,1% hadde overnattet på leid hytte/hus/hotell eller campingplass. Andel for hver type overnatting ble vurdert å være rimelige, og dermed brukt til å estimere antall jaktdager innen hver kategori gjennom å gange prosentandel med antall dager totalt (**Tabell 3.9**).

Tabell 3.9. Antall jegere og deltagelse i småviltjakt ut i fra type overnatting. Nettopopulasjonen er 82 830 og frekvens i deltakelse på 5 dager.

Småviltjakt	Dagstur (24,9%)	Egen (54,9%)	Leid (20,1%)	Sum
Antall jaktdager	103 123	227 368	83 244	414 150

For hele utvalget har vi beregnet et gjennomsnittlig forbruk for jaktkort på 438 kr per dag, 148 kr for overnatting og 951 kr for andre varer (**tabell 3.10**). Samlet forbruk blir 1 537 kr per dag. Deler vi forbrukstallene opp på de som oppgir å ha vært på (1) dagstur, (2) egen eller lånt hus/hytte/villcamping og (3) leid hus/hytte/campingplass/hotell, får vi forbrukstall per dag på henholdsvis 1 232, 1 470 og 2097 NOK 2018. Det er spesielt kostnader for jaktkort og overnatting per dag (for de som leier overnatting) som trekker opp forbruket til småviltjegerne.

Deretter ble dagsforbruket (fordelt på overnatting, jaktkort og annet forbruk, **tabell 3.10**) ganget med antall dag i hver kategori (Fra **tabell 3.9**). Samlet forbruk for småviltjakt ligger mest sannsynlig i intervallet 595-676 MNOK regnet ut i fra gjennomsnittlige priser \pm S.E. (Standardfeil) for ulike typer overnatting (**Tabell 3.11**).

Tabell 3.10. Gjennomsnittlig forbruk hos småviltjegere ut i fra type overnatting basert på tall fra iNatur spørreundersøkelsen (NOK 2018).

Småviltjakt	Dagstur (\pm S.E.)	Egen (\pm S.E.)	Leid (\pm S.E.)	Snitt (\pm S.E.)
Overnatting (kr)	9 (\pm 4,2)	101 (\pm 11,0)	457 (\pm 28,0)	148 (\pm 9,7)
Jaktkort/leie (kr)	449 (\pm 40,0)	383 (\pm 25,1)	561 (\pm 47,8)	438 (\pm 19,3)
Annet forbruk (kr)	774 (\pm 62,2)	986 (\pm 41,8)	1 079 (\pm 65,0)	951 (\pm 30,6)
Σ dagsforbruk (kr)	1 232	1 470	2 097	1 537

Tabell 3.11. Estimert samlet gjennomsnittlig forbruk fra småviltjakt i Norge. Estimerer på snittverdier for forbruk \pm 1 standardfeil (NOK 2018).

Småvilt	Snitt	Lav (snitt – 1 S.E.)	Høyt (snitt + 1 S.E.)
Annet (kr)	455 757 994	429 163 849	482 352 139
Jaktkort/leie (kr)	180 084 430	166 283 470	193 895 380
Sum (kr)	635 842 424	595 447 318	676 247 519

En enklere og mer direkte metode for å regne ut samlet forbruk er å bruke gjennomsnittsforkbruket for hele utvalget uten segmentering på overnatting \pm S.E. ganget med totalt antall dager. Dette gir et lignende estimat, i intervallet 611-661 MNOK (**Tabell 3.12**).

Tabell 3.12. Estimat på samlet forbruk fra småviltjakt i Norge, basert på gjennomsnittsforkbruk per dag \pm 1 standardfeil og antall jegerdager (NOK 2018).

Gjennomsnittsforkbruk Lav (1477)* antall dager (414 150)	611 699 556
Gjennomsnittsforkbruk (1537)* antall dager (414 150)	636 548 550
Gjennomsnittsforkbruk Høy (1597)* antall dager (414 150)	661 397 550

Regner vi verdiskaping fra estimatet for gjennomsnittlig forbruk (**Tabell 3.11**) med en verdiskapingsfaktor på 0,83 for jaktleie og 0,18 for annet forbruk, får vi en samlet verdiskaping på 231,5 MNOK. Bruker vi 1,35 som produksjonsmultiplikator for å beregne ringvirkninger, blir verdiskaping inklusive ringvirkninger på 312,5 MNOK (**Tabell 3.13**) for småvilt i 2018.

Tabell 3.13. Estimat på samlet forbruk fra småviltjakt i Norge, verdiskaping og verdiskaping inklusive ringvirkninger (NOK 2018).

Småvilt	Omsetning	Verdiskaping	VS inkl. ringvirkninger
Jaktleie	180 084 430	149 470 077	201 784 604
Annet	455 757 994	82 036 439	110 749 193
Sum	635 842 424	231 506 516	312 533 797

3.3.2 Storviltjakt

For storviltjakt har vi lagt til grunn samme segmenteringen av overnatting som for småvilt. For storviltjakt var det i iNatur sin undersøkelse 19,7 % som oppga å kun ha vært på dagstur, 58,3 % hadde overnattet på egen eller lånt hytte, eller overnattet utenfor campingplass (villcamping), mens 22 % hadde overnattet på leid hytte/hus/hotell eller campingplass. **Tabell 3.14** viser totalt antall jakkdager fordelt på de tre segmentene av jegere.

Gjennomsnittlig forbruk for jaktkort var 1 112 kr per dag, 123 kr for overnatting og 977 kr for andre varer. Samlet forbruk blir 2 212 kr per dag for hele utvalget (**Tabell 3.15**). Deretter ble døgnforbruket (fordelt på overnatting, jaktkort og annet forbruk) ganget med antall dager i hver kategori. Forbruket på jaktkort/leie er relativt høyt. Her har jegerne trolig oppgitt samlede kostnader, dvs. hva de må betale for å delta på jakta inkludert kostnader til kjøtt. Dagsforbruket for storviltjegerne blir derfor relativt høyt sammenlignet med småviltjegerne.

Samlet forbruk for storviltjakt ligger mest sannsynlig i intervallet 1 375 – 1 550 MNOK/jaktår regnet ut i fra gjennomsnittlige priser \pm S.E. (standardfeil) for ulike typer overnatting (**Tabell 3.16**). Regnet som gjennomsnittsforkbruk \pm S.E. ganget med totalt antall dag får vi et lignende, noe smalere i intervallet 1 405 – 1 518 MNOK/jaktår (**Tabell 3.17**).

Tabell 3.14. Antall jegere og deltagelse i storviltjakt ut i fra type overnatting Nettopopulasjonen er 94 430 og frekvens i deltakelse på 7 dager.

Storviltjakt	Dagstur (19,7%)	Egen (58,3%)	Leid (22,0%)	Sum
Antall jaktdager	130 217	385 363	145 420	661 010

Tabell 3.15. Gjennomsnittlig forbruk hos storviltjakt ut i fra type overnatting basert på tall fra iNatur spørreundersøkelsen (NOK 2018).

Storviltjakt	Dagstur (\pm S.E.)	Egen (\pm S.E.)	Leid (\pm S.E.)	Snitt (\pm S.E.)
Overnatting (kr)	6 (\pm 3,2)	72 (\pm 7,9)	349 (\pm 24,3)	123 (\pm 8,1)
Jaktkort/leie (kr)	1 093 (\pm 110,6)	933 (\pm 48,4)	1 616 (\pm 107,3)	1 112 (\pm 42,2)
Annet forbruk (kr)	968 (\pm 94,5)	973 (\pm 46,6)	1051 (\pm 62,1)	977 (\pm 34,6)
Σ dagsforbruk (kr)	2 067	1 978	3 016	2 212

Tabell 3.16. Samlet gjennomsnittlig forbruk og estimer på snitt \pm 1 standardfeil (NOK 2018).

	Snitt	Lav	Høyt
Annet (kr)	733 134 784	686 845 311	764 663 904
Jaktkort/leie (kr)	736 880 728	688 222 856	785 538 599
Sum (kr)	1 470 015 512	1 375 068 168	1 550 202 503

Tabell 3.17. Estimat på samlet forbruk basert på gjennomsnittsforkbruk per dag \pm 1 standardfeil og antall jegerdager (NOK 2018).

Snitt lavt estimat (2 127 kr)* antall dager (661 000)	1 405 947 000
Gjennomsnittsforkbruk (2 212 kr)* antall dager (661 000)	1 462 132 000
Snitt høyt estimat (2 297 kr)* antall dager (661 000)	1 518 317 000

Regner vi verdiskaping fra estimatet for gjennomsnittlig forbruk (**Tabell 3.16**) med en verdiskapingsfaktor på 0,83 for jaktleie og 0,18 for annet forbruk, får vi en samlet verdiskaping på 743,6 MNOK. Bruker vi 1,35 som produksjonsmultiplikator for å beregne ringvirkninger, blir verdiskaping inklusive ringvirkninger på 1 003,8 MNOK (**Tabell 3.18**) for hjortevilt i 2018.

Tabell 3.18. *Estimat på samlet forbruk fra hjorteviltjakt i Norge, verdiskaping og verdiskaping inklusive ringvirkninger (NOK 2018).*

Hjorte- vilt	Omsetning	Verdiskaping	VS inkl. ring- virkninger
Jaktleie	736 880 728	611 611 004	825 674 855
Annet	733 134 784	131 964 261	178 151 753
Sum	1 470 015 512	743 575 265	1 003 826 608

3.3.3 Innlandsfiske

Fra Inatur-undersøkelsen var det 20,9 % som oppga å kun ha vært på dagstur, 55,6 % hadde overnattet på egen eller lånt hytte, eller overnattet utenfor campingplass (villcamping), mens 23,5 % hadde overnattet på leid hytte/hus/hotell eller campingplass. Andel for hver type overnatting ble brukt til å estimere antall fiskedager innen hver kategori gjennom å gange prosentandel med antall dager totalt (**Tabell 3.19**).

Tabell 3.19. *Antall fiskere og deltagelse i innlandsfiske ut i fra type overnatting. Nettopopulasjonen er 250 000 og frekvens i deltagelse på 10 dager.*

Innlandsfiske	Dagstur (20,9%)	Egen (55,6%)	Leid (23,5%)	Sum
Antall døgn	522 500	1 390 000	587 500	2 500 000

For hele utvalget har vi beregnet at gjennomsnittlig forbruk for fiskekort var 56 kr per dag, 114 kr for overnatting og 662 kr for andre varer, samlet 832 kr per dag (**Tabell 3.20**). Deler vi forbruks-tallene opp på de som oppgir å ha vært på (1) dagstur, (2) egen eller lånt hus/hytte/villcamping og (3) leid hus/hytte/campingplass/hotell, får vi forbrukstall per dag på henholdsvis 628, 776 og 1 234 NOK 2018/dag.

Tabell 3.20. *Gjennomsnittlig forbruk hos innlandsfiske ut i fra type overnatting basert på tall fra iNatur spørreundersøkelsen (NOK 2018).*

Innlandsfiske	Dagstur (± S.E.)	Egen (± S.E.)	Leid (± S.E.)	Snitt (± S.E.)
Overnatting (kr)	12 (± 3,2)	59 (± 5,1)	365 (± 15,6)	114 (± 5,4)
Fiskekort/leie (kr)	60 (± 4,2)	52 (± 2,3)	64 (± 4,1)	56 (± 1,8)
Annet forbruk (kr)	556 (± 38,2)	665 (± 20,5)	805 (± 36,3)	662 (± 15,6)
Σ dagsforbruk (kr)	628	776	1 234	832

Deretter ble døgnforbruket (fordelt på overnatting, fiskekort og annet forbruk, **tabell 3.20**) ganget med antall dager i hver kategori (Fra **tabell 3.19**). Samlet forbruk for fiske ligger mest sannsynlig i intervallet 2 022 – 2 227 MNOK regnet ut i fra gjennomsnittlige priser ± S.E. (standardfeil) for ulike typer overnatting (**Tabell 3.21**).

Tabell 3.21. Samlet gjennomsnittlig forbruk og estimater på snitt ± 1 standardfeil (NOK 2018).

Innlandsfiske	Snitt	Lav	Høy
Annet (kr)	1 976 615 000	1 888 908 250	2 078 221 750
Fiskekort (kr)	141 230 000	133 429 750	149 030 250
Sum (kr)	2 117 845 000	2 022 338 000	2 227 252 000

En annen metode for å regnet ut samlet forbruk er å bruke gjennomsnittsforkbruket for hele utvalget uten segmentering på overnatting \pm S.E. ganget med totalt antall døgn. Dette ligger i 2 023 2 137 MNOK (**Tabell 3.22**).

Tabell 3.22. Estimat på samlet forbruk basert på gjennomsnittsforkbruk per dag ± 1 standardfeil og antall fiskedager (NOK 2018).

Snitt lavt estimat (809)* antall dager (2 500 000)	2 023 000 000
Gjennomsnitt (832)* antall dager (2 500 000)	2 080 000 000
Snitt høyt estimat (855)* antall dager (2 500 000)	2 137 000 000

Regner vi verdiskaping fra estimatet for gjennomsnittlig forbruk (**Tabell 3.21**) med en verdiskapingsfaktor på 0,83 for jaktleie og 0,18 for annet forbruk, får vi en samlet verdiskaping på 473 MNOK. Bruker vi 1,35 som produksjonsmultiplikator for å beregne ringvirkninger, blir verdiskaping inklusive ringvirkninger på 639 MNOK (**Tabell 3.23**) for innlandsfiske i 2018.

Tabell 3.23. Estimat på samlet forbruk fra innlandsfiske i Norge, verdiskaping og verdiskaping inklusive ringvirkninger (NOK 2018).

Innlandsfiske	Omsetning	Verdiskaping	VS inkl. ringvirkninger
Fiskeleie	141 230 000	117 220 900	158 248 215
Annet	1 976 615 000	355 790 700	480 317 445
Sum	2 117 845 000	473 011 600	638 565 660

3.3.4 Laksefiske

Det var 26,3 % som oppga å kun ha vært på dagstur, 50,0 % hadde overnattet på egen eller lånt hytte, eller overnattet utenfor campingplass (villcamping), mens 23,7 % hadde overnattet på leid hytte/hus/hotell eller campingplass. Andel for hver type overnatting ble brukt til å estimere antall fiskedager innen hver kategori gjennom å gange prosentandel med antall dager totalt (**Tabell 3.24**).

Tabell 3.24. Antall fiskere og deltagelse i laksefiske ut i fra type overnatting. Nettopopulasjonen er 73 363 og frekvens i deltakelse på 10 dager.

Laksefiske	Dagstur (26,3 %)	Egen (50,0%)	Lånt (23,7%)	Sum/(Snitt)
Antall dager	192 945	366 815	173 870	733 630

For hele utvalget har vi beregnet at gjennomsnittlig forbruk for fiskekort var 508 kr per dag, 182 kr for overnatting og 1 143 kr for andre varer (**Tabell 3.25**). Samlet forbruk blir 1 833 kr per dag. Dette er noe høyere enn hva Fiske m.fl. (2012) fant for elvene langs Trondheimsfjorden, men betydelig under forbrukstall fra eksempelvis Lærdalselva (Brendehaug m.fl. 2018).

Deler vi forbrukstallene opp på de som oppgir å ha vært på (1) dagstur, (2) egen eller lånt hus/hytte/villcamping og (3) leid hus/hytte/campingplass/hotell, får vi forbrukstall per dag på henholdsvis 1 451, 1 661 og 2 134 NOK 2018 (**Tabell 3.25**).

Tabell 3.25. Gjennomsnittlig forbruk hos laksefiskere ut i fra type overnatting basert på tall fra iNatur spørreundersøkelsen (NOK 2018).

Laksefiske	Dagstur (± S.E.)	Egen (± S.E.)	Lånt (± S.E.)	Snitt, ± S.E.
Overnatting (kr)	20 (± 8,7)	71 (± 8,7)	460 (± 26,1)	182 (± 9,9)
Fiskekort (kr)	474 (± 30,3)	440 (± 19,6)	550 (± 32,3)	508 (± 15,5)
Annet forbruk (kr)	957 (± 69,9)	1 150 (± 52,9)	1 124 (± 73,8)	1 143 (± 34,3)
Σ dagsforbruk (kr)	1 451	1 661	2 134	1 833

Deretter ble døgnforbruket (Fordelt på overnatting, fiskekort og annet forbruk, **tabell 3.25**) ganget med antall dager i hver kategori (Fra **tabell 3.24**). Samlet forbruk for laksefisket ligger mest sannsynlig i intervallet 1 186-1 334 MNOK regnet ut i fra gjennomsnittlige priser ± S.E. (Standardfeil) for ulike typer overnatting (**Tabell 3.26**).

Tabell 3.26. Samlet gjennomsnittlig forbruk og estimer på snitt ± 1 standardfeil (NOK 2018).

Laksefiske	Snitt	Lav	Høy
Annet (kr)	911 798 648	856 667 748	966 929 549
Fiskekort (kr)	348 483 054	329 831 244	367 134 863
Sum (kr)	1 260 281 702	1 186 498 992	1 334 064 411

En annen metode for å regne ut samlet forbruk er å bruke gjennomsnittsforkbruket for hele utvalget uten segmentering på overnatting ± S.E. ganget med totalt antall døgn. Dette ligger i intervallet 1 301 - 1 388 MNOK (**Tabell 3.27**).

Tabell 3.27. Estimat på samlet forbruk basert på gjennomsnittsforkbruk per dag ± 1 standardfeil og antall fiskedager (NOK 2018).

Snitt lavt estimat (1773)* antall dager (733 630)	1 300 946 079
Gjennomsnitt (1833)* antall dager (733 630)	1 344 743 790
Snitt høyt estimat (1893)* antall dager (733 630)	1 388 541 501

Regner vi verdiskaping fra estimatet for gjennomsnittlig forbruk (**Tabell 3.26**) med en verdiskapingsfaktor på 0,83 for fiskeleie og 0,18 for annet forbruk, får vi en samlet verdiskaping på 453,4 MNOK. Bruker vi 1,35 som produksjonsmultiplikator for å beregne ringvirkninger, blir verdiskaping inklusive ringvirkninger på 612,0 MNOK (**Tabell 3.28**) for laksefiske i 2018.

Tabell 3.28. Estimat på samlet forbruk fra laksefiske i Norge, verdiskaping og verdiskaping inklusive ringvirkninger (NOK 2018).

Laksefiske	Omsetning	Verdiskaping	VS inkl. ringvirkninger
Fiskeleie	348 483 054	289 240 934	390 475 262
Annet	911 798 648	164 123 757	221 567 072
Sum	1 260 281 702	453 364 691	612 042 333

4 Verdiskapingspotensial i et tiårsperspektiv

4.1 Forutsetninger for framskriving av forbruk, verdiskapning og ringvirkninger

Vi har her gjort en framskriving av forbruk (omsetning), direkte verdiskapning og verdiskapning inklusive ringvirkninger i et 10 års perspektiv. Nedenfor redegjør vi for forutsetningene for disse svært usikre framskrivingene.

Når vi skal vurdere verdiskapingspotensialet for jakt og fiske framover er dette en komplisert, sammensatt og følgelig svært usikker form for «vitenskap». Dette avhenger blant annet av ressurssituasjonen, av markedsendringer, av forutsetninger for markeds- eller brukerretta produktutvikling, herunder samarbeid mellom lokale rettighetshavere og mellom disse og andre tilbydere. Vi har de siste ti-femten årene en rekke eksempler på store endringer som har gitt kraftig utslag i omsetning og verdiskapning fra utmarksnæringene, for eksempel nedgang i deltagelse i og verdiskapning fra småviltjakt som følge av svake bestander av hønsefugl, og stor lokal økt verdiskapning som følge av reetablert laksefiske etter tiår med lite eller ikke noe fiske som følge av sur nedbør eller infeksjon med lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* (Andersen m.fl. 2019).

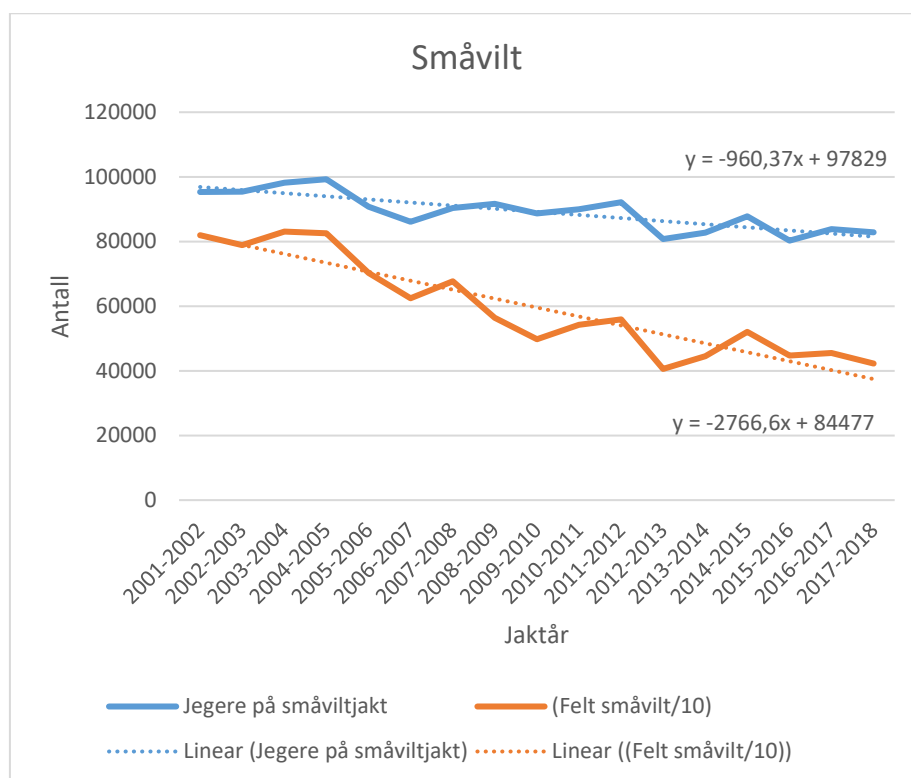
Prinsipielt er det to hovedfaktorer som påvirker verdiskapning: (1) Volum av jakt og fiske, målt i totalt volum av aktivitetsdøgn og (2) Verdiskapningen definert som den lokaløkonomiske effekten som følger av hver enkelt aktivitetsdag. Verdiskapningen per aktivitetsdag kan grovt forenklet øke på to måter, enten ved en generell prisøkning og/eller ved at verdiskapingsfaktoren øker, dvs. at mer av forbruket blir igjen hos lokale næringsaktører, noe som kan skje ved ulike former for «produktforedling» og økt bruk av lokale tjenester og varer.

Som vi har redegjort for foran har vi påvist at det har vært endringer i volum i enkelte av de fire verdikjedene de siste ti årene, i første rekke påvist gjennom en økning i volumet av hjorteviltjakt og en nedgang i volumet av viktige former for småviltjakt (mer om dette vises nedenfor). Videre har vi sett at verdiskapningen som del av den totale omsetningen varierer med hvor stor del av omsetningen som brukes på jakt-/fiskekort eller andre former for leie av jakt- og fiskerettigheter, overnatting, evt. andre lokale tjenester (som for eksempel guiding, matservering), og kjøp av andre varer, som mat, drivstoff og utstyr til jakt og fiske. Verdiskapingsfaktoren er høy for verdikjedene der markedsverdien på jakt- og fiskerett er høy og det betales relativt sett mye for dette, der det ofte inngår leie av overnatting, dvs. ofte for laksefiske, storviltjakt og visse former for tilrettelagt småviltjakt. Verdiskapingsfaktoren og den lokaløkonomiske virkningen er mindre for innlandsfiske og lite tilrettelagt småviltjakt, der mer av forbruket består av kjøp av varer, som gir større lekkasje til ikke lokale leverandører og gjennom statlige skatter og avgifter. Verdiskapningen framover kan altså påvirkes både av volumendringer, prisendringer og endringer i grad av lokal verdiskapning – dvs. raskest vekst får vi om en kan kombinere både volumøkning og økt lokal verdiskapning fra hver omsatte jakt- eller fiskedag.

Når vi skal gjøre framskrivninger er det naturlig at disse bygger på den utviklingen vi har hatt de siste årene, og vi gjennomgår først noen sentrale indikatorer. For jakt ser vi to ulike hovedtrender om vi vurderer volum: Mens småviltjakt har gått tilbake, har hjorteviltjakt økt. Vi drøfter hver av disse verdikjedene nærmere under.

4.2 Småviltjakt

Antall småviltjegere har i perioden 2001-2018 ligget mellom 80 280 – 99 270, med et gjennomsnitt på 89 186 jegere. Trenden i denne perioden er at antall småviltjegere har avtatt med nesten 1 000 jegere per år (**Figur 4.1**), tilsvarende en reduksjon på ca 1% per år. Antall felt småvilt viser også en tydelig reduksjon over tid, med en trend på 27 666 færre småvilt felt per år.

Figur 4.1. Felt småvilt (Antall/10) og antall jegere på småviltjakt i perioden 2001-2018. Kilde: SSB 2018.

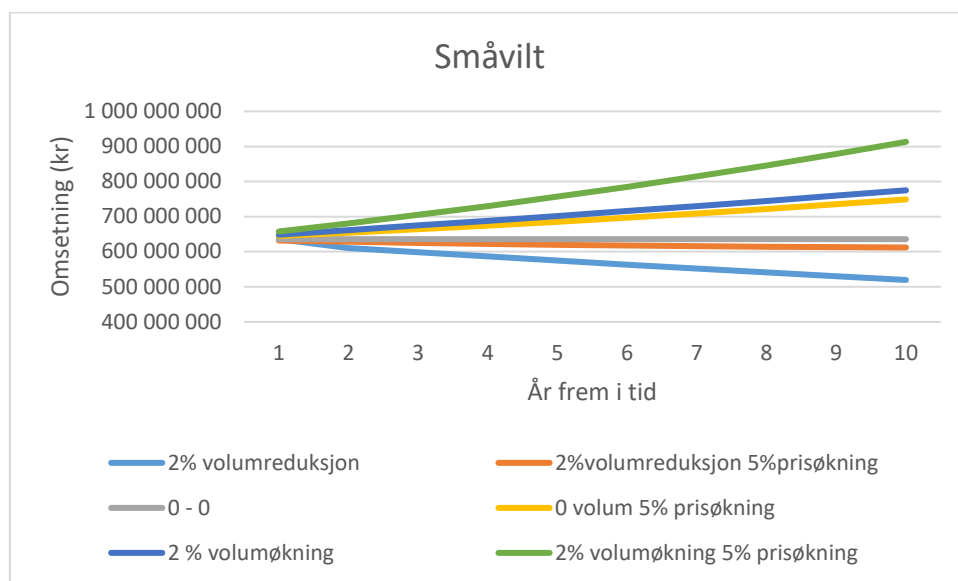
Vi legger til grunn at det er urealistisk å anta at det i et 10 års perspektiv vil være en årlig økning i antall småviltjegere og antall jaktdager på mer enn 2%, og det er minst like sannsynlig at det vil være en fortsatt reduksjon, enn en økning i antall småviltjegere. I framskrivingene presenterer vi derfor tre ulike alternativ på endring i småviltjakt volum målt som totalt antall jaktdager: Nedgang på 2 % per år, stabil utvikling (0 %) og vekst på 2 % per år i antall jaktdager. Avgjørende for volumendringer tror vi i første rekke er ressurs situasjonen og høstingspotensialet for viktige småviltarter framover, samt endringer i reguleringer av jakta på disse som følger av dette, i første rekke gjennom jakttider bestemt av myndighetene, og kvoter, antall jegere, lokale jakttider mv som bestemmes av lokale rettighetshavere. En nedgang på 2 % per år kan være et sannsynlig forløp dersom den negative trenden som vi hadde for hønsefugl i årene fram til jaktåret 2016/17 fortsetter, og at situasjonen for et annet viktig småvilt, hare, fortsetter å utvikle seg negativt. En uendret utvikling kan representere et sannsynlig forløp dersom situasjonen de siste årene på ressursiden stabiliseres og svinger omkring denne situasjonen, og for eksempel der en fortsatt viss nedgang i antall jegere oppveies av at de aktive jegerne jakter flere dager enn før. En vekst på 2 % er mulig dersom vi får et oppsving i produksjon av de samme artene, da vi antar at det er stor latent etterspørsel etter småviltjakt, både blant eksisterende jegere og nye jegere.

Verdiskapingsprosenten (beregnet verdiskaping/forbruk) for småviltjakt fra iNatures data er foran anslått til 0,36 (dvs 36 % av samlet omsetning utgjør den lokaløkonomiske verdiskapingen). Vi legger til grunn at vi i en framskriving også kan sannsynliggjøre økt verdiskaping, enten gjennom økte priser eller at mer av omsetningen tas ut i lokal verdiskaping. Vi har lagt til grunn at både

uendret pris eller verdiskaping per jaktdag kan sannsynliggjøres, da dette innebærer en videreføring av situasjonen som i dag. Vi har også laget et scenario der vi legger inn en prisøkning på 5 % per år, som baserer seg på bedre produkter og mer markedsretta prising enn i dag. Muligheten for økt verdiskaping eller muligheten til å ta ut en høyere pris er i første rekke betinget av rettighetshavere og andre tilbyderes evne til markedsbasert produktutvikling og kvalitetssikring. Vi understreker at muligheten for å ta ut en høyere pris eller verdiskaping er størst dersom ressursituasjonen holder seg uendret eller utvikler seg positivt.

Vi har foran beregnet dagens omsetning fra småviltjakt til å utgjøre ca. 635 MNOK i jaktåret 2017/2018. Fremskrevet 10 år frem i tid, vil utfallsrommet for de seks ulike scenariene for småviltjakt variere fra 520 MNOK som det svakeste, til 913 MNOK som det mest optimistiske anslaget. Det mest optimistiske anslaget innebærer en økning i omsetning over en tiårsperiode på ca. 43 % (**Figur 4.2**). Det mest optimistiske scenariet tilsvarer en direkte lokal verdiskaping på ca. 330 MNOK, iberegnet ringvirkninger ca. 445 MNOK per år. Men en svekket ressursutvikling for viktige småviltarter og lite aktiv forvaltning gjør også at en reduksjon i omsetning kan inntreffe, og det svakeste scenariet indikerer en mulig nedgang på ca. 18 %.

Situasjonen for småviltjakt i Norge er labil, og visse faktorer kan påvirkes og styres av myndigheter rettighetshavere mens andre trolig påvirkes av langsiktige miljøfaktorer som klimaendringer, smånagersykluser i skog og fjell. I en slik situasjon er det svært viktig at myndigheter og rettighetshavere, i samarbeid med jegerorganisasjonene aktivt søker å påvirke og styre de faktorene de har kontroll over, for å utvikle jakttilbud slik at de utnytter ressurser og arealer på en mest mulig bærekraftig måte og agerer slik at verdiskaping og opplevelsesproduksjon optimaliseres. Spørsmål om hvordan nye jaktprodukter, jakt på «nye» høstbare arter mv. er også en aktuell, men krevende mulighet i dette.

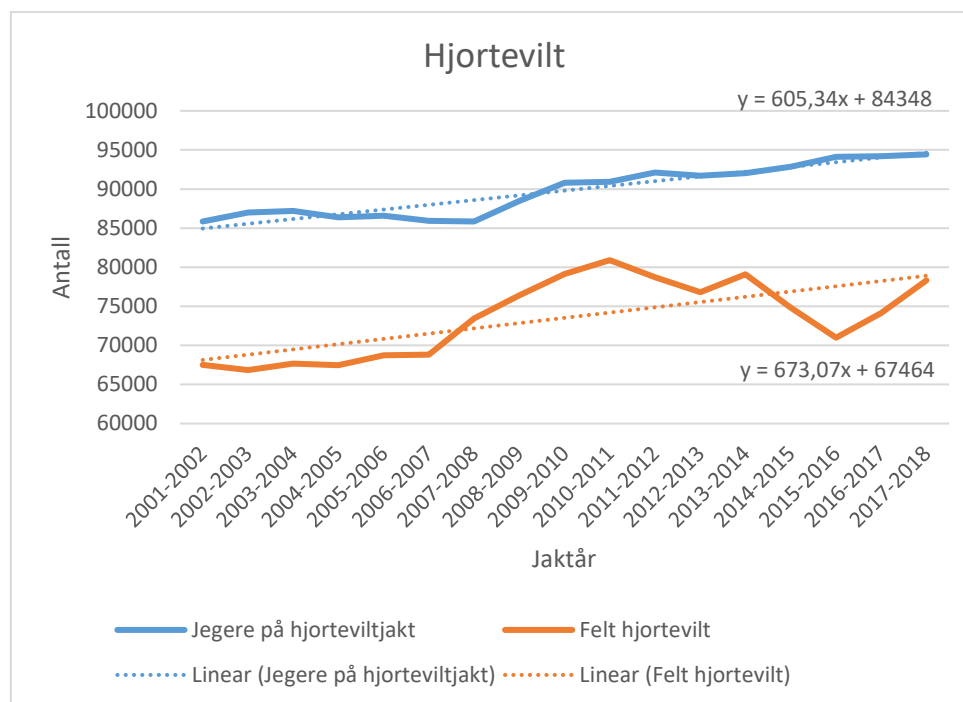

Figur 4.2. Samlet forbruk ved 10 års framskrivning av småviltjakt i Norge for seks ulike scenarier. Det mest negative innebærer en årlig nedgang i volum (Antall jaktdager) på 2 % per år og uendret omsetning per jaktdag (Mørk blå linje). Det mest optimistiske scenariet er basert på årlig vekst i volum på 2 % og årlig realprisøkning per jaktdag på 5 % (Grønn linje).

4.3 Storviltjakt

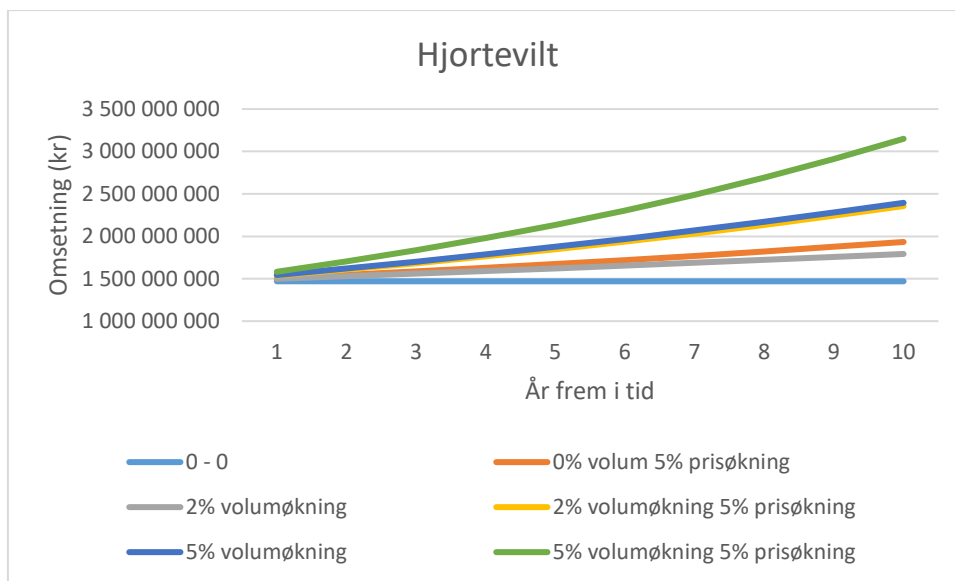
Antall hjorteviltjegere har i perioden 2001-2018 ligget mellom 85 850 – 94 430, med et gjennomsnitt på 89 796 jegere. Trenden i denne perioden er at antall hjorteviltjegere har økt med 605 jegere per år (**Figur 4.3**), tilsvarende en økning på nærmere 1% per år. I samme periode har antall felte hjortevilt økt med om lag 673 dyr per år, tilsvarende en økning på 1% per år, selv om

det også var en viss nedgang i perioden 2015-2017. For elg har veksten i antall felte dyr stagnert, mens for hjort er den fortsatt økende. Generelt sett har altså utviklingen for hjorteviltjakt vært motsatt den vi har beskrevet for småviltjakt og langt mer positiv.

Figur 4.3. Felt hjortevilt (elg, hjort og villrein), antall jegere på hjorteviltjakt i perioden 2001-2018. Kilde: SSB.

For hjortevilt legger vi derfor til grunn mer positive forutsetninger for framskrivningene (**Figur 4.4**). For volum legger vi til grunn økninger på hhv 0 %, 2 % og 5 % årlig vekst i totalt antall jaktdager som brukes på storviltjakt. For pris/verdiskaping legger vi inn hhv 0 % og 5 % årlig realprisvekst. Muligheten for volumvekst ligger etter vårt syn i første rekke i at den voksende hjortebestanden fortsatt er dårlig utnyttet i jaktmessig sammenheng. En mer omfattende og villet omlegging av annen hjorteviltjakt, særlig på elg, der jakta organiseres og gjøres tilgjengelig på andre måter og for flere enn det som har vært vanlig opp til nå, kan også utløse en betydelig vekst i volumet målt i antall jaktdager, det samme kan en noe høyere fellingsprosent på villrein. En realprisøkning på 5 % per år betinger en aktiv og ambisiøs produktutvikling med tilhørende prisingstrategier, og representerer selvsagt en svært ambisiøs utvikling som vil kreve mye av rettighetshavere, jaktentreprenører og andre tilbydere.

Figur 4.4. Samlet forbruk ved 10 års framskrivning av hjorteviltjakt i Norge for seks ulike scenarier. Det mest negative innebærer uendret volum (Antall jakt dager) og ingen prisendringer (Mørk blå linje). Det mest optimistiske scenariet er basert på årlig vekst i volum på 5 % og årlig realprisøkning per jakt dag på 5 % (Grønn linje).

Vi har foran kalkulert omsetningen fra hjorteviltjakt i jaktåret 2017/18 til ca. 1 470 MNOK. Utfallsrommet for de seks scenariene varierer fra uendret omsetning til litt over en dobling i omsetningen, til ca. 3 150 MNOK etter 10 år (Ca. 214 % av dagens omsetning). For storviltjakt er verdiskapingen høy (50%) og skyldes at jaktleie utgjør 51% av samlet forbruk (Her har vi ikke hensyntatt jegerens evt. inntekter fra kjøtt). Den direkte verdiskapingen er beregnet til mellom 735 og 1 600 MNOK, mens verdiskapingen inklusive ringvirkninger ligger i intervallet 1 000 – 2 160 MNOK/år etter ti år.

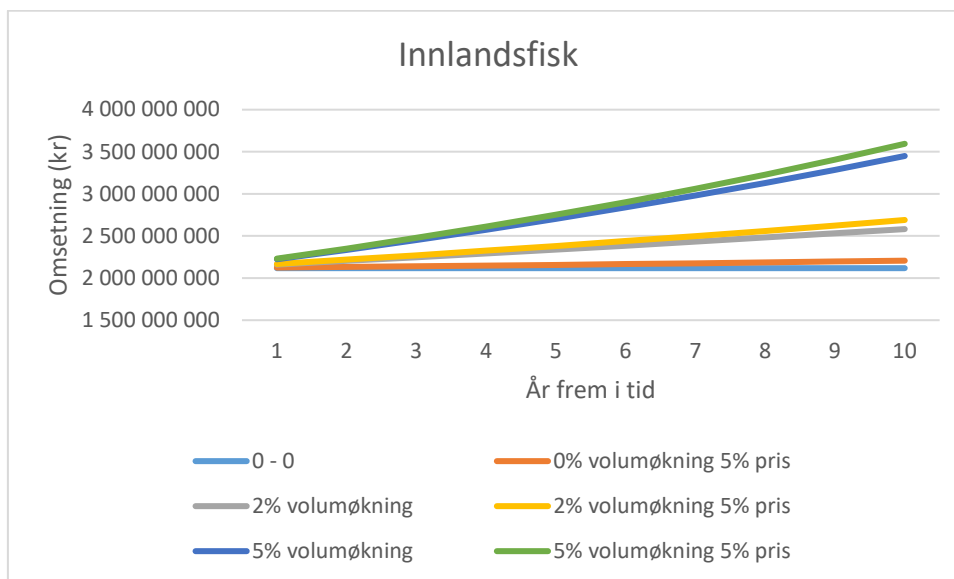
Vår vurdering er at framskrivingene for hjorteviltjakt er mindre usikre enn for småvilt. Dette skyldes at uforutsatte, storskala faktorer (som for eksempel klimaendringer og snørike vintre) i mindre grad antas å påvirke hjorteviltressursene. Det er betydelig utfordringer som kan endre viktige forutsetninger for jakt som næring, i første rekke nye viltsykdommer, men også endringer i for eksempel bestander av store rovdyr, men i hovedsak styres bestandsutviklingen for alle de sentrale hjorteviltartene av jakt og avskytingsplanene. Utfordringene for rettighetshaverne og samarbeidet mellom rettighetshavere, jaktentreprenører og andre næringsaktører lokalt er imidlertid av samme karakter for hjorteviltjakt som for småviltjakt. Muligheten for å realisere merverdier er mye opp til disse aktørene, men anses som betydelig.

4.4 Innlandsfiske

For innlandsfiske legger vi til grunn mer positive forutsetninger for framskrivingene 10 år frem i tid. For volum legger vi til grunn økninger på hhv 0 %, 2 % og 5 % årlig vekst i totalt antall fiskedager. For pris/verdiskaping legger vi inn hhv 0 % og 5 % årlig realprisvekst. Muligheten for volumvekst ligger etter vårt syn i første rekke i at innlandsfiskeressursene fortsatt er dårlig utnyttet og har et potensial for videre utvikling. Vi vurderer innlandsfiske til å ha et fortsatt uutnyttet verdiskapingspotensial, noe den lave verdiskapingsprosenten (22%) indikerer. De mer kommersielle aktørene (som f.eks. Fishspot) som har blitt etablert de senere årene har vist at potensialet for videre utvikling og verdiskaping absolutt er til stede.

For innlandsfiske er verdiskapingen lav (22%). Fremskrevet 10 år frem i tid, blir utfallsrommet for innlandsfiske et forbruk mellom 2 120 MNOK (0-vekst, **figur 4.5**) og 3 595 MNOK (5% volumøkning og 5% prisvekst, **figur 4.5**) etter 10 år (En vekst på 69% av dagens omsetning). Den

direkte verdiskapingen som følge av forbruket er beregnet til mellom 466 – 791 MNOK, mens verdiskapingen inklusive ringvirkninger ligger i intervallet 629 MNOK -1 070 MNOK.

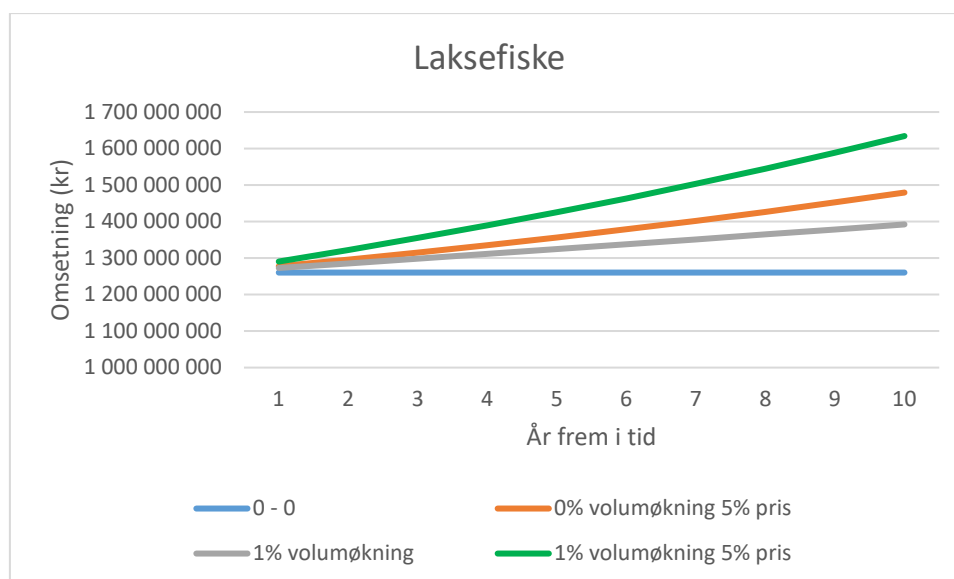

Figur 4.5. Samlet forbruk ved 10 års framskrivning av innlandsfiske i Norge for seks ulike scenarier. Det mest negative innebærer uendret volum (Antall jakt dager) og ingen prisendringer (Lys blå linje). Det mest optimistiske scenariet er basert på årlig vekst i volum på 5 % og årlig realprisøkning per fiskedag på 5 % (Grønn linje).

Framskrivningen for innlandsfisk er vurdert som usikker, spesielt knytter usikkerheten seg til data på deltagelse (Volum) og vi har antatt at det er samme usikkerhetsforhold for innlandsfiske som for laksefiske, hvor vi har vist at det er en betydelig overrapportering i SSB sine tall, sammenholdt med lakseregisteret. Vi vurderer imidlertid innlandsfiske til å ha et verdiskapingspotensial som fortsatt ikke er utnyttet fullt ut. Blant annet gjelder dette tilbud mot mer spesialisert fiske (egne fluesoner med C&R) og områder med størrelsesreguleringer med tanke på fangbar størrelse. Ett eksempel er Mjøsa (I Mjøsa er det riktignok gratis fiske, men tilsvarende eksempler finnes blant annet Storsjøen i Østerdalen), som har et minstemål på ørret på 50 cm og som i siste årene har opplevd et eventyrlig fiske som tiltrekker seg fiskere fra hele østlandsområdet.

4.5 Laksefiske

For laksefiskere har vi gode data på antall utøvere gjennom laksefiskeregisteret tilbake til 2005. Det har i perioden fra 2007 -2014 vært en nedgang i antall utøvere, mens i 2016 og 2017 sesongen var det en økning i forhold til foregående år (Tabell 3.7). For laksefiske legger vi derfor til grunn en stabil utvikling (0% volumvekst) eller i beste fall en årlig økning i volum på 1% per år. Dette fordi det er flere elver som tidligere var infisert med lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* som nå er under friskmelding, slik at volumkapasiteten øker. Samtidig er det stor usikkerhet knyttet til sjøoverlevelse og tilbakevandring hos laks, som gjør at vi her velger å anse en 0-vekst i volum som et nøkternt, men optimistisk anslag på videre utvikling. Videre har vi inkludert en prisøkning på henholdsvis 0 eller 5% for fiskeleie, fordi godt fiske vil bidra til økt etterspørsel og dermed påvirke prisutviklingen. Tidligere har vi beregnet en omsetning på 1 260 MNOK og en verdiskapingsprosent på 36%. Fremskrevet 10 år frem i tid, viser estimatene at utfallsrommet for laksefiske er i intervallet 1 260 (0-vekst) – 1 640 MNOK (1% volumvekst og 5% realprisøkning årlig, **figur 4.6**), som tilsvarer en vekst på 30% i fra dagens omsetning. Den direkte verdiskapingen som følge av forbruket er beregnet til mellom 454 -590 MNOK, mens verdiskapingen inklusive ringvirkninger ligger i intervallet 613-797 MNOK.

Figur 4.6. Samlet forbruk ved 10 års framskrivning av laksefiske i Norge for fire ulike scenarier. Det mest negative innebærer uendret volum (Antall fiskedager) og ingen prisendringer (Lys blå linje). Det mest optimistiske scenariet er basert på årlig vekst i volum på 1 % og årlig realprisøkning per fiskedag på 5 % (Grønn linje).

Usikkerheten i estimatene ligger her i volumendringer, i første rekk når det gjelder den enkelte fiskers samlede innsats. Historisk har vi sett at antall laksefiskere kan variere nokså mye (inntil $\pm 10\%$) mellom enkelte år (**Figur 3.1**), og undersøkelser viser at antall fiskedøgn per år avtar noe, sammenlignet med undersøkelser 10-15 år tilbake i tid. Samtidig pågår det en omfattende overvåking for å sikre at lakseelvene når definerte gytebestandsmål og vurderes opp mot definerte kvalitetsnormer for villaks. Vi er derfor optimistiske med tanke på fremskrivingen i et 10-års perspektiv og valgt et scenario med 0-vekst som det mest pessimistiske alternativet.

4.6 Suksesskriterier

En interessant suksesshistorie i norsk utmarksnæring de siste tiårene er Fishspot. Bakgrunnen for denne suksessen er en omfattende satsning på grunneierorganisering og arbeide mot alle leddene i verdikjeden, spesielt produktutvikling og markedsføring. Fishspot har hatt en årlig vekst i omsetning på hele 10 prosent. Dette skyldes at Fishspot både har fått mer penger ut fra hver fisker og at de har rekruttert både nye norske og utenlandske kunder. Som vi har sett av SSBs statistikk så er antall fiskere i Norge svakt synkende. Dette gjelder også for småviltjegere, mens hjorteviltjakt er stabilt/svakt økende og laksefiske ser ut til å ha stabilisert nedgangen. Mye av veksten til Fishspot er derfor trolig basert på at en har trukket til seg eksisterende fiskere, samlet tilbydere som før opererte hver for seg og økt både tilgjengelighet, aktivitet og omsetning fra disse.

Utgangspunktet for utnyttelsen av de høstbare ressursene innenfor de ulike verdikjedene vil være forskjellige, og ikke minst påvirket av ressursituasjonen (bestandene), som for småvilt og laksefisk kan variere mye mellom år, sammenlignet med hjortevilt og innlandsfisk.

Vi har listet opp hva Fishspot mener er suksesskriterier for å lykkes med en utvikling av utmarksnæring for småviltjakt, storviltjakt, innlandsfiske og laksefiske, men understreker at det også fins andre vurderinger og forskningsmessige data om utfordringer knytta til å realisere potensial for utmarksnæring.

Hvordan utnytte potensialet for verdiskaping med bakgrunn i høstbare naturressursene (ut i fra en privat rettighetshaver sitt perspektiv?):

Rettighetshaver/Grunneier

- Rettighetshaver/grunneier er nøkkelen.
- Trenger bistand i arbeid med organisering og samarbeid.
- Trenger rådgiving i arbeid med produktutvikling og ressursforvaltning.
- Det er direkte samarbeid med den enkelte rettighetshaver gir konkrete resultater.

Alle ledd i verdikjeden

- Parallelt arbeid med alle ledd i verdikjeden (ressurs, produkt, markedsføring, salg).
- Det er komplekst og innbefatter samarbeid med mange aktører og personer på samme tid.
- Krever erfaring og kunnskap.

Definere målsettinger

- Kommersialisering av jakt og fiske → interessekonflikter
- Rettighetshaver må definere egne målsettinger.
- Tiltak må iverksettes ut fra definerte målsettinger.

Ressursen

- Må/bør være tilstrekkelig stor til at det blir et godt/attraktivt produkt

Marked

- Det handler om å organisere, tilrettelegge og tydeliggjøre tilbud slik at de «treffer» de aktuelle målgrupper.
- Markedsføring av naturopplevelser og spesielt jakt og fiske er «presisjonsskyting» ikke «hagleskyting».

Økt lokal verdiskaping

- Utnytte fiskernes og jegernes potensial for kjøp av andre varer og tjenester. Det gir økt lokal verdiskaping.

Nettverk

- Arbeid i nettverk er svært viktig i forhold til kunnskapsformidling og rådgiving.
- Felles problemstillinger kan konkretiseres.

Systemer og infrastruktur

- Systemer for organisering og salg av jakt og fiske (inkl. fangstrapportering)
- Systemer for markedsføring.

Utgangspunktet for utnyttelsen av de høstbare ressursene innenfor de ulike verdikjedene vil være forskjellige, og ikke minst påvirket av ressursituasjonen (bestandene), som for småvilt og laksefiske kan variere mye mellom år, sammenlignet med hjortevilt og innlandsfisk. Beregningene gjort i kapittel 6.1 kan derfor framstå som svært optimistiske, med mindre en omfattende satsning gjennomføres, f.eks. etter modell av hvordan Fishspot og Huntspot er organisert. En endelig fastsetting av mål for et satsning på tilrettelegging av både jakt og fiske må derfor både kaliberes ift. mulighetene og innsatsen som settes inn og det rammeverket som ressursene forvaltes ut i fra, f.eks. på statsallmenninger versus privat grunn. Tallene vi har framskaffet her vil derfor kun være en pekepinn på mulige mål.

5 Oppsummering

Vi har i denne undersøkelsen beregnet forbruket som jegere og fiskere har under sin utøvelse av henholdsvis småviltjakt, storviltjakt, innlandsfiske og laksefiske. Tallene er gjengitt i **tabell 5.1**, sammen med det som RBL og NSF (2004) beskrev som potensialet for jakt og fiske i 2014. Tallene for småvilt- og storviltjakt er ikke direkte sammenlignbare da beregningene i 2004 ikke omfattet alt forbruket til disse utøverne. Potensialet som ble beregnet i 2004 for året 2014 var lavere for innlandsfiske enn det vi har beregnet og over det dobbelte av hva som vi har beregnet for laksefiske. Uansett er det klart at omsetning fra jakt og fiske utgjør betydelig summer og har stor betydning både lokalt, regionalt og nasjonalt. Ser vi på den direkte verdiskapingen som følger av disse aktivitetene inkludert ringvirkninger, utgjør dette betydelig beløp som genereres i lokalsamfunn rundt om i landet. Som følge av en økt kjøpekraft blant nordmenn og økt generell velstand er det ikke usannsynlig at disse aktivitetene vil få, relativt sett, større betydning i mange lokalsamfunn i deler av Norge i årene som kommer, men det største usikkerheten ligger i forhold som ressursituasjon og den markedsmessige tilpasningene som rettighetshaverne gjør i tiden fremover. I tillegg kan utbrudd av vilt- og fiskesykdommer (som f.eks CWD eller nye utbrudd av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*) bidra til at interessen for, eller muligheten til, å jakte eller fiske begrenses.

Tabell 5.1. Potensialet for verdikjedene småviltjakt, storviltjakt, innlandsfiske og laksefiske beskrevet i RBL og NSF (2004) og resultatet fra denne undersøkelsen i MNOK 2018 og gjennomsnittlig dagsforbruk.

Aktivitet	Potensielt forbruk i 2014 (RBL & NSF. 2004)	Beregnet forbruk i 2018 (MNOK 2018)	Snitt dagsforbruk (Kr per dag)
Småviltjakt	243 ¹	636	1 537
Storviltjakt	362 ²	1 470	2 212
Innlandsfiske	1 670	2 118	832
Laksefiske	2 820	1 260	1 833

1) Omfatter kun jaktkort og overnatting. Tilleggstjenestene er fordelt mellom små- og storviltjakt 2) omfatter kun kjøttverdien for elg og hjort, fellingsløyver for rein og rådyr og overnatting Tilleggstjenestene er fordelt mellom små- og storviltjakt.

Datagrunnlaget i vår undersøkelse kommer fra en spørreundersøkelse gjennomført av iNatur, med en utforming av spørsmål som er vanlig å bruke i lignende undersøkelser. Metodene er med andre ord tidligere prøvd ut, selv om utformingen av spørsmål kan variere noe. En vesentlig forskjell mellom tidligere undersøkelser og de som ble gjennomført av iNatur denne gangen, var at man her manglet muligheten for oppfølging med purringer. Utvalget i undersøkelsen er et bekvemmelighetsutvalg og er derfor ikke representativt for alle fiskerne og jegerne i Norge. Vi har tidligere i teksten antydnet at informantene i vår undersøkelse er mer aktive enn snittet blant jegerne og fiskerne i Norge, dette er ikke uvanlig i undersøkelser med selvrapportering. Basert på data fra andre kilder som iNatur og SSB, har vi foretatt en skjønnsmessig justering av innsats, for å kompensere noe for evt. overrapportering. Men både metoden og ulike feilkilder gjør at alle beregninger må anses som usikre.

Gjennomsnittsforkbruket til innlandsfisketuristene i Innovasjon Norge & Epinion (2016) sin undersøkelse ligger på en døgnpris på rundt 1 500 kr. Dagsforbruket i vår undersøkelse ligger på samme nivå som denne undersøkelsen og andre studier av jakt og fiske viser, kanskje med unntak for storviltjakt. Dagsforbruket for storviltjakt synes noe høyere og en mulig forklaring kan være at jegerne også har tatt med alle utgifter til kjøp av kjøtt.

Med unntak for innlandsfiske, er antall deltakere i de ulike aktivitetene bestemt av offentlige registre. Innlandsfiske skiller seg ut ved at vi kun har SSBs friluftsliv – og levekårsundersøkelser å forholde oss til. Ut i fra salg av fiskekort og sammenholdt med hva vi vet om det reelle antallet

jegere og laksefiskere, må disse anslagene være alt for høye. Vi har derfor justert ned deltagelsen i innlandsfiske tilsvarende som for jakt og laksefiske.

Våre forbrukstall representerer ikke nødvendigvis fasiten for jegerne og fiskernes forbruk av varer og tjenester, og ideelt sett er ønskelig med bedre og mer detaljerte data om forbruk, samlet inn på andre måter enn gjennom summariske undersøkelser gjort lang tid etter selve jakt- eller fisketuren. Vi har redegjort for usikkerhetene i våre beregninger for de ulike aktivitetene over. Dette må altså tas med i betraktning når resultatene i denne rapporten vurderes og brukes videre.

Potensialet for økt forbruk, verdiskaping og ringvirkninger vi har beregnet for jakt og fiske er svært usikkert. Ressurssituasjonen for enkelte arter/områder (hjortevilt) kan synes å være opp mot bæreevne, mens for laksefiske og småviltjakt kan vi vente større endringer i ressurssituasjonen mellom år, og her er det også langsiktige negative endringer som allerede har medført at viktige verdikjeder ikke har vokst (laksefiske) eller hatt perioder med betydelig nedgang (småviltjakt/hønsefugljakt). Potensialt for fremtidig utnyttelse vil i tillegg være avhengig av hva den faktiske omsetningen er i dag, hvilke tiltak som iverksettes for å øke dette forbruket, og hvordan tilbydere og lokalt næringsliv kan øke verdiskapingsfaktoren basert på den gitte omsetningen.

Usikkerheten, beregningsmåter og ikke minst erfaringene fra tidligere satsninger må tas med når nye målsetninger for nye satsninger skal vedtas. I den forbindelse vil vi også peke på at det er dårlig kunnskap og oversikt over det samlede tilbudet av jakt og fiske i Norge, særlig for hjorteviltjakt og laksefiske. En bedre oversikt over omfang, former, priser, informasjons-, markeds- og salgskanaler vil bidra til en langt bedre diagnose for hvilke utfordringer som eksisterer og hvor evt. virkemidler kunne settes inn for på en effektiv måte å realiserer mer av verdiskapingspotensialet innen norsk utmarksnæring.

6 Referanser

- Andersen, O., Stensland, S., Aas, Ø., Olaussen, J.O. og Fiske, P. 2018a. Lokaløkonomiske virkninger av laksefiske i elver infisert med og behandlet mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* - et forprosjekt. NINA Rapport 1594. Norsk institutt for naturforskning.
- Andersen O., Nilsen E.B., Moa P.F., Kvasnes M. 2018b. Endringer i rypejakta 2007-2017. Foredrag på konferansen «Forskning i friluft» 5-6 desember 2018, Tønsberg
- Andersen, O. & Dervo, B.K. 2017. Fisket etter innlandsfisk i Finnmark 2016. Resultater fra en spørreundersøkelse blant fastboende og tilreisende fiskere. NINA Rapport 1308. Norsk institutt for naturforskning.
- Andersen, O., Dervo, B.K. & Kaltenborn, B.P. 2010. Aktiviteter, holdninger og motiver blant jegere og fiskere i NJFF. NINA Rapport 612: 27 pp+ vedlegg. Norsk institutt for naturforskning (NINA), Lillehammer. 612.
- Brendehaug, Ø., Stensland, S. & Olaussen, J.O. (2017). Laksefiske i Lærdal. Spørjegransking til fiskarane. Vestlandsforskning rapport nr. 15/2017: 64 s.
- Dervo, B.K. 2011. Fisketurismen i Glomma ved Tolga: Utredning av konsekvenser ved utbygging av Tolga kraftverk 978-82-426-2351-5. Norsk institutt for naturforskning.
- Dervo, B.K. 2014. Fisketuristers forbruk i Hedmark i 2013 - Utprøving av en metode for kartlegging av fiskeres forbruksmønster. . NINA Rapport 1021 1021
- Dervo, B.K. 2015. Fiskerne i Fishspot i 2014. Forbruksmønster og fiskeinnsats for fiskere i Hedmark og Oppland. NINA Rapport 1116 1116
- Dervo, B.K., Skår, M., Köhler, B., Øian, H., Vistad, O.I., Andersen, O. & Gundersen, V. 2014. Friluftsliv i Norge anno 2014—status og utfordringer. NINA Rapport 1073. 824262691X
- Dybedal, P. 2003. Økonomiske virkninger av reiseliv i Sør-Trøndelag. TØI rapport 678. 31 s.
- Dybedal, P. 2005a. Ringvirkninger av reiseliv i Buskerud, Telemark og Vestfold. TØI rapport 780. 48 s.
- Dybedal, P. 2005b. Økonomiske ringvirkninger av reiseliv i Hedmark og Oppland 2005. TØI rapport 863. 69 s.
- Fiske, P., Baardsen, S., Stensland, S., Hvidsten, N.A. & Aas, Ø. 2012. Sluttrapport og evaluering av opp-leieprosjektet i Trondheimsfjorden (korrigert versjon av NINA rapport 546). Trondheim/Lillehammer/Ås.
- Stensland, S., Fossgard, K., Hansen, B.B., Fredman, P., Morken, I.-B., Thyrrestrup, G. & Haukeland, J.V. 2018. Naturbaserte reiselivsbedrifter i Norge. Statusoversikt, resultater og metode fra en nasjonal spørreundersøkelse. - MINA fagrapport 52, 200 s.
- Holmengen, H., og R. Akselsen 2005 Bygdeturismens betydning. En analyse av verdiskapningen i norske bygdeturismeforetak. Prosjektrapport, Høgskolen i Lillehammer.
- Innovasjon Norge & Epinion. 2016. Turistundersøkelsen. Oppsummering av sommersesongen 2016. Notat. Innovasjon Norge.
- Norges Skogeierforbund (2010). Estimat for omsetning av jakt og innlandsfiske i Norge. Rapport til Landbruks- og Matdepartementet. Oslo, Norges Skogeierforbund.
- Odden, A. 2012. Status og utviklingstrekk i nordmenns friluftslivsutøvelse. DN-notat.
- RBL & NSF. 2004. Forprosjekt om utvikling av utmarksbaserte reiselivsbedrifter - Markedsmuligheter, mål, strategier og forslag til verdiskapingsprogram. Norges Skogeierforbund.
- SSB. 2018. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/fritid>. Besøkt.
- Stensland, S., Fossgard, K., Andersen, O. & Aas, Ø. 2015. Laksefiske i endring.—En spørreundersøkelse blant sportsfiskere som drev elvefiske etter laks, sjørørret og sjørøye i Norge 2012-2014. INA-fagrapport 29. Ås, NMBU. INA fagrapport 29: 286.

Tangeland, T., Andersen, O., Aas, Ø. & Fiske, P. 2008. Elvefiske etter anadrome laksefisk i Norge sesongen 2008. NINA Rapport 545: 86 pp. Norsk institutt for naturforskning (NINA), Lillehammer. 545: 86.

Alle som gjennomfører undersøkelsen er med i trekningen av en iPad.

Denne spørreskjemaet er et ledd i en større undersøkelse der en ønsker å se nærmere på folks forbruk i forbindelse med aktiviteter som er knyttet til jakt og fiske i Norge. For å få dette til er vi avhengig av at et representativt utvalg hjelper til med å svare på spørsmålene, og vi håper du kan hjelpe oss.

Det er 23 spørsmål som skal besvares, der nesten alle er avkryssingsalternativer. Det tar bare noen minutter.

Blant de som svarer trekker vi ut en vinner av en iPad. Ønsker du å delta i trekningen ber vi om mailadressen din slik at du kan kontaktes.

Alle svar blir selvfølgelig behandlet helt anonymt.

OK

1. Har du jaktet småvilt i 2018?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

2. Bostedsadresse til jegeren

Poststed

Postnummer

Land

3. Hvor mange dager har du jaktet etter småvilt totalt i Norge i løpet av 2018?

- «skriv antall dager»

4. Eier du egen eller egne jakthunder?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

5. Hvilke typer jakt foretrekker du? (1 = liker litt, 4 = liker best)

	1	2	3	4
Jakt etter hønefugl med hund	☐	☐	☐	☐
Jakt etter hønefugl uten hund	☐	☐	☐	☐
Harejakt med hund	☐	☐	☐	☐
Harejakt uten hund	☐	☐	☐	☐
Jakt på ender/gjess	☐	☐	☐	☐
Jakt etter smårovvilt	☐	☐	☐	☐
Bever	☐	☐	☐	☐

Annet:

Resten av spørsmålene gjelder for én av dine gjennomførte jaktture i 2018

Velg deg en bestemt jakttur/jaktreise etter småvilt, som du har gjennomført i Norge i 2018. Bruk denne ene turen som referanse for resten av spørsmålene.

Takk for at du hjelper oss!

OK

6. Hvor jaktet du på denne turen? (kryss av for ett eller flere alternativ)

☐ Finnmark	☐ Aust Agder/ Vest Agder
☐ Troms	☐ Oslo/Akershus/Østfold/Vestfold
☐ Nordland	☐ Buskerud
☐ Trøndelag	☐ Telemark
☐ Møre og Romsdal/Sogn og Fjordane	☐ Hedmark
☐ Hordaland/Rogaland	☐ Oppland

7. Hvor mange dager jaktet du på denne turen? (Skriv inn antallet)

8. Hvilken type jaktområde(r) jaktet du i på denne turen?

(kryss av for ett eller flere alternativ)

- ☐ Område med tradisjonelt jaktkortsalg
- ☐ Område med kortsalg, men med en begrensning i antall kort som selges
- ☐ Privat leid jaktområde

9. Hvor mange døgn overnattet du på denne turen?

10. Hvilke overnattingstilbud benyttet du deg av på denne jaktturen?

(kryss av for et eller flere alternativer)

☐ Overnattet ikke, var på dagstur	☐ Bodde på campingplass (caravan/telt/ campinghytte)
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) privathus	☐ Bodde på hotell/ pensjonat
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) fritidshus eller hytte	☐ Bodde i telt eller campingbil utenfor campingplass ("villcamp")
☐ Leide hytte eller leilighet	☐ Annet

Forbruk på den utvalgte jaktturen

Her skal du svare på spørsmål som gjelder kjøp av varer og tjenester i forbindelse med ditt opphold på din utvalgte jakttur. Ditt personlige forbruk.

Kryss av de alternativene for hver vare eller tjeneste som du tror passer best ditt samlede forbruk for turen. Er dere flere personer i reisefølget fører du opp din andel av forbruket.

OK

11. Overnatting. Samlede kostnader til overnatting.

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 - 3000 kr
☐ 1 - 500 kr	☐ 3000 - 5000 kr
☐ 500 - 1000 kr	☐ 5000 - 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 - 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

12. Jaktkort/leie av jaktrett

Samlede kostnader til jaktkort/leie av jaktrett på din utvalgte jakttur. (kryss av for det alternativet som passer best for det du har brukt på jaktkort/leie av jaktrett. Har du kjøpt sesongkort, krysser du også av for det beløpet som passer best)

☐ 1 - 500 kr	☐ 3000 - 5000 kr
☐ 500 - 1000 kr	☐ 5000 - 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 - 20.000 kr
☐ 2000 - 3000 kr	☐ 20.000 - 40.000 kr
☐ Mer enn 40.000, fyll inn ca. beløp:	

13. Guiding. (Før opp antall timer du evnt. har betalt for guiding):

14. Guiding. Samlede kostnader til guiding

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	
☐ Mer enn 10.000, fyll inn ca. beløp:	

15. Samlede kostnader til transport under jaktturen (billetter, drivstoff ol.)

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll in ca. beløp:	

16. Samlede kostnader til besøk på restaurant, kafe, gatekjøkken ol.

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

17. Samlede kostnader til selvhushold, mat, drikke, alkohol og snop

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll in ca. beløp:	

18. Samlede kostnader til jaktrelatert utstyr kjøpt på denne utvalgte turen

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

19. Samlede kostnader andre varer som klær, bøker ol.

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

20. Samlede kostnader til andre «turistopplevelser».

☐ Ikke kjøpt	☐ 750 – 1000 Kr
☐ 1 – 250 kr	☐ 1000 – 1500 Kr
☐ 250 – 500 kr	☐ 2000 – 3000 Kr
☐ 500 - 750 kr	
☐ Mer enn 3000, fyll inn ca. beløp:	

21. Hva er ca. innkjøpspris for alt jaktutstyret du har? (Kryss av for det alternativet som passer best).

☐ Eier ikke eget jaktutstyr	☐ 50.000 – 75.000 kr
☐ 1 – 5000 kr	☐ 75.000 – 100.00 kr
☐ 5000 – 10.000 kr	☐ 100.000 – 150.0000 kr
☐ 10.000 – 20.000 kr	☐ 150.000 - 200.000 kr
☐ 20.000 – 50.000 kr	
☐ Mer enn 200.000 kr, fyll ut ca. beløp:	

22. **Hvor mange personer i reisefølge har deltatt på denne turen uten å jakte?** (Antall personer i ditt reisefølge som ikke har jaktet, både barn og voksne)

23. **Kommentarer?** Fyll inn kommentarer til undersøkelsen, til fisketilbud og forvaltning eller annet du evt har på hjertet. (Valgfritt)

24. **Vil du være med i trekningen om en iPad?** Skriv inn mailadressen din. (Adressen blir kun brukt under trekning av premie).

E-postadresse

Alle som gjennomfører undersøkelsen er med i trekningen av en iPad.

Denne spørreskjemaet er et ledd i en større undersøkelse der en ønsker å se nærmere på folks forbruk i forbindelse med aktiviteter som er knyttet til jakt og fiske i Norge. For å få dette til er vi avhengig av at et representativt utvalg hjelper til med å svare på spørsmålene, og vi håper du kan hjelpe oss.

Det er 23 spørsmål som skal besvares, der nesten alle er avkryssingsalternativer. Det tar bare noen minutter.

Blant de som svarer trekker vi ut en vinner av en iPad. Ønsker du å delta i trekningen ber vi om mailadressen din slik at du kan kontaktes.

Alle svar blir selvfølgelig behandlet helt anonymt.

1. Har du jaktet storvilt i 2018?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

2. Bostedsadresse til jegeren

Poststed	<input type="text"/>
Postnummer	<input type="text"/>
Land	<input type="text"/>

3. Hvor mange dager har du jaktet storvilt totalt i Norge i løpet av 2018?

- «skriv antall dager»

4. Eier du egen eller egne jakthunder?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

5. Hvilke typer jakt foretrekker du? (1 = liker litt, 4 = liker best)

	1	2	3	4
Reinsdyrjakt	☐	☐	☐	☐
Hjortejakt	☐	☐	☐	☐
Elgjakt	☐	☐	☐	☐
Rådyrjakt	☐	☐	☐	☐

Annet (skriv her):

Resten av spørsmålene gjelder for én av dine gjennomførte jaktture i 2018

Velg deg en bestemt jakttur/jaktreise etter storvilt, som du har gjennomført i Norge i 2018. Bruk denne ene turen som referanse for resten av spørsmålene.

Takk for at du hjelper oss!

OK

6. Hvor jaktet du på denne turen? (kryss av for ett eller flere alternativ)

- ☐ Finnmark

☐ Troms

☐ Nordland

☐ Trøndelag

☐ Møre og Romsdal/Sogn og Fjordane

☐ Hordaland/Rogaland
- ☐ Aust Agder/ Vest Agder

☐ Oslo/Akershus/Østfold/Vestfold

☐ Buskerud

☐ Telemark

☐ Hedmark

☐ Oppland

7. Hvor mange dager jaktet du på denne turen? (Skriv inn antallet)

8. Hvordan skaffet du deg retten til å jakte i området du jaktet i?

(kryss av for ett eller flere alternativ)

- ☐ Jakt tildelt etter søknad

☐ Privat leid, eller egen jaktrett

☐ Jakt tildelt etter anbud/budrunde

☐ Jaktrett gjennom kjøp av jaktkort

9. Hvor mange døgn overnattet du på denne turen?

10. Hvilke overnattingstilbud benyttet du deg av på denne jaktturen?

(kryss av for et eller flere alternativer)

☐ Overnattet ikke, var på dagstur	☐ Bodde på campingplass (caravan/telt/ campinghytte)
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) privathus	☐ Bodde på hotell/ pensjonat
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) fritidshus eller hytte	☐ Bodde i telt eller campingbil utenfor campingplass ("villcamp")
☐ Leide hytte eller leilighet	☐ Annet

Forbruk på den utvalgte jaktturen

Her skal du svare på spørsmål som gjelder kjøp av varer og tjenester i forbindelse med ditt opphold på din utvalgte jakttur. Ditt personlige forbruk.

Kryss av de alternativene for hver vare eller tjeneste som du tror passer best ditt samlede forbruk for turen. Er dere flere personer i reisefølget fører du opp din andel av forbruket.

OK

11. Overnatting. Samlede kostnader til overnatting.

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 - 3000 kr
☐ 1 - 500 kr	☐ 3000 - 5000 kr
☐ 500 - 1000 kr	☐ 5000 - 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 - 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

12. Leie av jaktrett (inkludert pris for eventuelt kjøtt)

Samlede kostnader til leie av jaktrett for din jakt (kryss av for det alternativet som passer best for det du har brukt på leie av jaktrett inkl. pris for eventuelt kjøtt).

☐ 1 - 500 kr	☐ 3000 - 5000 kr
☐ 500 - 1000 kr	☐ 5000 - 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 - 20.000 kr
☐ 2000 - 3000 kr	☐ 20.000 - 40.000 kr
☐ Mer enn 40.000, fyll inn ca. beløp:	

13. **Guiding.** (Før opp antall timer du evt. har betalt for guiding):

14. **Guiding.** Samlede kostnader til guiding

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 10.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr

15. **Samlede kostnader til transport under jaktturen** (billetter, drivstoff ol.)

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll in ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

16. **Samlede kostnader til besøk på restaurant, kafe, gatekjøkken ol.**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

17. Samlede kostnader til selvhushold, mat, drikke, alkohol og snop

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll in ca. beløp:	

18. Samlede kostnader til jaktrelatert utstyr kjøpt på denne utvalgte turen

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

19. Samlede kostnader andre varer som klær, bøker ol.

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 1 – 500 kr	☐ 3000 – 5000 kr
☐ 500 – 1000 kr	☐ 5000 – 10.000 kr
☐ 1000 – 2000 kr	☐ 10.000 – 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

20. Samlede kostnader til andre «turistopplevelser».

- ☐ Ikke kjøpt ☐ 750 – 1000 Kr
- ☐ 1 – 250 kr ☐ 1000 – 1500 Kr
- ☐ 250 – 500 kr ☐ 2000 – 3000 Kr
- ☐ 500 - 750 kr
- ☐ Mer enn 3000, fyll inn ca. beløp:

21. Hva er ca. innkjøpspris for alt jaktutstyret du har? (Kryss av for det alternativet som passer best).

- ☐ Eier ikke eget jaktutstyr ☐ 50.000 – 75.000 kr
- ☐ 1 – 5000 kr ☐ 75.000 – 100.00 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr ☐ 100.000 – 150.0000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr ☐ 150.000 - 200.000 kr
- ☐ 20.000 – 50.000 kr
- ☐ Mer enn 200.000 kr, fyll ut ca. beløp:

22. Hvor mange personer i reisefølge har deltatt på denne turen uten å jakte? (Antall personer i ditt reisefølge som ikke har jaktet, både barn og voksne)

23. Kommentarer? Fyll inn kommentarer til undersøkelsen, til jakttilbud og forvaltning eller annet du evt har på hjertet. (Valgfritt)

24. Vil du være med i trekningen om en iPad? Skriv inn mailadressen din. (Adressen blir kun brukt under trekning av premie).

E-postadresse

Alle som gjennomfører undersøkelsen er med i trekning av en iPad.

Denne spørreskjemaet er et ledd i en større undersøkelse der en ønsker å se nærmere på folks forbruk i forbindelse med aktiviteter som er knyttet til jakt og fiske i Norge. For å få dette til er vi avhengig av at et representativt utvalg hjelper til med å svare på spørsmålene, og vi håper du kan hjelpe oss.

Det er 24 spørsmål som skal besvares, der nesten alle er avkryssingsalternativer. Det tar bare noen minutter.

Blant de som svarer trekker vi ut en vinner av en iPad. Ønsker du å delta i trekningen ber vi om mailadressen din slik at du kan kontaktes.

Alle svar blir selvfølgelig behandlet helt anonymt.

1. Bostedsadresse til fiskeren

Poststed	<input type="text"/>
Postnummer	<input type="text"/>
Land	<input type="text"/>

2. Hvor mange dager har du fisket totalt (innlandsfiske) i Norge i løpet av sommeren 2018? Skriv antall dager.

3. Hvilke fiskeredskaper og/eller fiskemetoder bruker du når du fisker etter innlandsfisk?

	Bruker ikke			Bruker innimellom			Bruker ofte
Spinnfiske med sluk, spinner, wobbler eller dupp og fluer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Markfiske (tradisjonelt meite med eller uten søkke)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dorging/trolling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fluefiske der snøret utgjør kastevekten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre redskaper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Resten av spørsmålene gjelder for én av dine gjennomførte fisketurer i 2018.

Velg deg en bestemt fisketur/fiskereise etter innlandsfisk, som du har gjennomført i Norge i 2018. Bruk denne ene fisketuren som referanse for resten av spørsmålene. Takk for at du hjelper oss!

4. Hvor mange dager fisket du på denne fisketuren? Skriv inn antallet.

5. Hvor i landet fisket du? Velg fylke.

☐ Finnmark	☐ Aust Agder/ Vest Agder
☐ Troms	☐ Oslo/Akershus/Østfold/Vestfold
☐ Nordland	☐ Buskerud
☐ Trøndelag	☐ Telemark
☐ Møre og Romsdal/Sogn og Fjordane	☐ Oppland
☐ Hordaland/Rogaland	☐ Hedmark

6. Hvilken type fiskeområde fisket du i på denne fisketuren?

(Mulig å krysse av flere alternativer)

- ☐ Fiskeområde med tradisjonelt fiskekortsalg
- ☐ Fiskeområde med kortsalg, men med en begrensning i antall kort som selges
- ☐ Privat fiskevann/fiskeområde (fiske på egen grunn eller med tillatelse fra grunneier)
- ☐ Område der det er fritt eller gratis fiske (område der du ikke trenger fiskekort)

7. Hvor mange døgn overnattet på denne fisketuren? (Skriv 0 hvis du ikke har overnattet.

Ikke ta med overnattinger du eventuelt har hatt underveis mellom hjemstedet og steder du har overnattet i forbindelse med fiske)

8. Hvilke overnattingstilbud benyttet du deg av på denne fisketuren?

(Kryss av for et eller flere alternativer)

☐ Overnattet ikke, var på dagstur	☐ Bodde på campingplass (caravan/telt/ campinghytte)
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) privathus	☐ Bodde på hotell/ pensjonat
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) fritidshus eller hytte	☐ Bodde i telt eller campingbil utenfor campingplass
☐ Leide hytte eller leilighet	☐ Annet

Forbruk på den utvalgte fisketuren

Her skal du svare på spørsmål som gjelder kjøp av varer og tjenester i forbindelse med ditt opphold på din utvalgte fisketur. Ditt personlige forbruk.

Kryss av de alternativene for hver vare eller tjeneste som du tror passer best ditt samlede forbruk for turen. Er dere flere personer i reisefølget fører du opp din andel av forbruket.

9. **Overnatting.** Samlede kostnader til overnatting.

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 250 kr
- ☐ 250 – 500 kr
- ☐ 500 - 750 kr
- ☐ 750 – 1000 kr
- ☐ Mer enn 5000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 1000 – 1500 kr
- ☐ 1500 – 2000 kr
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 4000 kr
- ☐ 4000 – 5000 kr

10. **Fiskekort/leie av fiskerett.**

Samlede kostnader til fiskekort/leie av fiskerett på din utvalgte fisketur (Kryss av for det alternativet som passer best for det du har brukt. Har du kjøpt sesongkort, krysser bare av for det beløpet som passer best).

- ☐ 1 – 250 kr
- ☐ 250 – 500 kr
- ☐ 500 - 750 kr
- ☐ 750 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 1500 kr
- ☐ Mer enn 5000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 1500 – 2000 kr
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 4000 kr
- ☐ 4000 - 5000 kr

11. **Guiding.** (Før opp antall timer du evt. har betalt for guiding):

12. **Guiding.** Samlede kostnader til guiding

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 250 kr
- ☐ 250 – 500 kr
- ☐ 500 – 750 kr
- ☐ Mer enn 3000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 750 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 1500 kr
- ☐ 2000 – 3000 kr

13. **Transport.** Samlede kostnader til transport under fiske (Tog, buss, fly, drivstoff ol.)

☐ Ikke kjøpt	☐ 1000 – 1500 kr
☐ 1 – 250 kr	☐ 1500 – 2000 kr
☐ 250 – 500 kr	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 500 – 750 kr	☐ 3000 – 4000 kr
☐ 750– 1000 kr	☐ 4000 – 5000 kr
☐ Mer enn 5000, fyll in ca. beløp:	

14. **Samlede kostnader til besøk på restaurant, kafe, gatekjøkken ol.**

☐ Ikke kjøpt	☐ 1000 – 1500 kr
☐ 1 – 250 kr	☐ 1500 – 2000 kr
☐ 250 – 500 kr	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 500 – 750 kr	☐ 3000 – 4000 kr
☐ 750 – 1000 kr	☐ 4000 – 5000 kr
☐ Mer enn 5000, fyll inn ca. beløp:	

15. **Samlede kostnader til selvhushold, mat, drikke, alkohol og snop**

☐ Ikke kjøpt	☐ 1000 – 1500 kr
☐ 1 – 250 kr	☐ 1500 – 2000 kr
☐ 250 – 500 kr	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 500 – 750 kr	☐ 3000 – 4000 kr
☐ 750 – 1000 kr	☐ 4000 - 5000 kr
☐ Mer enn 5000, fyll in ca. beløp:	

16. **Samlede kostnader til fiskeutstyr kjøpt på denne utvalgte turen**

☐ Ikke kjøpt	☐ 1000 – 1500 kr
☐ 1 – 250 kr	☐ 1500 – 2000 kr
☐ 250 – 500 kr	☐ 2000 – 3000 kr
☐ 500 – 750 kr	☐ 3000 – 4000 kr
☐ 750 – 1000 kr	☐ 4000 – 5000 kr
☐ Mer enn 5000, fyll inn ca. beløp:	

17. **Samlede kostnader andre varer som klær, bøker ol.**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 250 kr
- ☐ 250 – 500 kr
- ☐ 500 - 750 kr
- ☐ 750 – 1000 kr
- ☐ Mer enn 5000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 1000 – 1500 kr
- ☐ 1500 – 2000 kr
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 4000 kr
- ☐ 4000 – 5000 kr

18. **Samlede kostnader til andre «turistopplevelser».**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 250 kr
- ☐ 250 – 500 kr
- ☐ 500 - 750 kr
- ☐ Mer enn 3000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 750 – 1000 Kr
- ☐ 1000 – 1500 Kr
- ☐ 2000 – 3000 Kr

19. **Hva er ca. innkjøpspris for alt fiskeutstyret du har?** (Kryss av for det alternativet som passer best).

- ☐ Eier ikke eget fiskeutstyr
- ☐ 1 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 4000 kr
- ☐ 4000 – 5000 kr
- ☐ Mer enn 30.000, fyll ut ca. beløp:
- ☐ 5000 – 7500 kr
- ☐ 7500 – 10000 kr
- ☐ 10000 – 15000 kr
- ☐ 15000 – 20000 kr
- ☐ 20000 – 25000 kr
- ☐ 25000 – 30000 kr

20. **Hvor mange personer i reisefølge har deltatt på denne turen uten å fiske?** (Antall personer i ditt reisefølge som ikke har fisket, både barn og voksne)

21. **Hvor mange personer i ditt reisefølge har fisket og er under16 år?** (Antall barn som fisker gratis).

22. Kommentarer? Fyll inn kommentarer til undersøkelsen, til fisketilbud og forvaltning eller annet du evt har på hjertet. (Valgfritt)

23. Vil du være med i trekningen om en iPad? Skriv inn mailadressen din. (Adressen blir kun brukt under trekning av premie).

E-postadresse

Alle som gjennomfører undersøkelsen er med i trekningen av en iPad.

Denne spørreskjemaet er et ledd i en større undersøkelse der en ønsker å se nærmere på folks forbruk i forbindelse med aktiviteter som er knyttet til jakt og fiske i Norge. For å få dette til er vi avhengig av at et representativt utvalg hjelper til med å svare på spørsmålene, og vi håper du kan hjelpe oss.

Det er 23 spørsmål som skal besvares, der nesten alle er avkryssingsalternativer. Det tar bare noen minutter.

Blant de som svarer trekker vi ut en vinner av en iPad. Ønsker du å delta i trekningen ber vi om mailadressen din slik at du kan kontaktes.

Alle svar blir selvfølgelig behandlet helt anonymt.

1. Bostedsadresse til fiskeren

Poststed	<input type="text"/>
Postnummer	<input type="text"/>
Land	<input type="text"/>

2. Hvor mange dager har du fisket totalt etter laks i Norge i løpet av sommeren 2018? Skriv antall dager.

3. Hvilke fiskeredskaper og/eller fiskemetoder foretrekker du når du fisker etter laks?

	Bruker ikke		Bruker innimellom		Bruker ofte
Spinnfiske med sluk, spinner, wobblers eller dupper og fluer	☐	☐	☐	☐	☐
Markfiske (tradisjonelt meite med eller uten søkke)	☐	☐	☐	☐	☐
Fluefiske der snøret utgjør kastevekten	☐	☐	☐	☐	☐

Resten av spørsmålene gjelder for én av dine gjennomførte fisketurer i 2018.

Velg deg en bestemt fisketur/fiskereise etter laks, som du har gjennomført i Norge i 2018. Bruk denne ene fisketuren som referanse for resten av spørsmålene. Takk for at du hjelper oss!

4. Hvor mange dager fisket du på denne fisketuren? Skriv inn antallet.

5. Hvor fisket du på denne fisketuren? (kryss av for ett eller flere alternativ)

☐ Finnmark	☐ Hordaland/Rogaland
☐ Troms	☐ Aust Agder/ Vest Agder
☐ Nordland	☐ Oslo/Akershus/Østfold/Vestfold
☐ Trøndelag	☐ Buskerud
☐ Møre og Romsdal/Sogn og Fjordane	☐ Telemark

6. Hvilken type fiskeområde fisket du i på denne fisketuren? (kryss av for ett eller flere alternativ)

- ☐ Fiskeområde med tradisjonelt fiskekortsalg
- ☐ Fiskeområde med kortsalg, men med en begrensning i antall kort som selges.
- ☐ Privat fiskevald

7. Hvor mange døgn overnattet du på denne fisketuren?

8. Hvilke overnattingstilbud benyttet du deg av på denne fisketuren? (kryss av for et eller flere alternativer)

☐ Overnattet ikke, var på dagstur	☐ Bodde på campingplass (caravan/telt/ campinghytte)
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) privathus	☐ Bodde på hotell/ pensjonat
☐ Bodde i eget eller lånt (gratis) fritidshus eller hytte	☐ Bodde i telt eller campingbil utenfor campingplass ("villcamp")
☐ Leide hytte eller leilighet	☐ Annet

Forbruk på den utvalgte fisketuren

Her skal du svare på spørsmål som gjelder kjøp av varer og tjenester i forbindelse med ditt opphold på din utvalgte fisketur. Ditt personlige forbruk.

Kryss av de alternativene for hver vare eller tjeneste som du tror passer best ditt samlede forbruk for turen. Er dere flere personer i reisefølget fører du opp din andel av forbruket.

9. Overnatting. Samlede kostnader til overnatting.

☐ Ikke kjøpt	☐ 2000 - 3000 kr
☐ 1 - 500 kr	☐ 3000 - 5000 kr
☐ 500 - 1000 kr	☐ 5000 - 10.000 kr
☐ 1000 - 2000 kr	☐ 10.000 - 20.000 kr
☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:	

10. **Fiskekort/leie av fiskerett.**

Samlede kostnader til fiskekort/leie av fiskerett på din utvalgte fisketur (kryss av for det alternativet som passer best for det du har brukt på fiskekort/leie av fiske. Har du kjøpt sesongkort, krysser du også av for det beløpet som passer best).

- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

11. **Guiding.** (Før opp antall timer du evt. har betalt for guiding):

12. **Guiding.** Samlede kostnader til guiding

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 10.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr

13. **Transport.** Samlede kostnader til transport under fiske (billetter, drivstoff ol.)

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 10.000, fyll in ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr

14. **Samlede kostnader til besøk på restaurant, kafe, gatekjøkken ol.**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

15. **Samlede kostnader til selvhushold, mat, drikke, alkohol og snop**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll in ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

16. **Samlede kostnader til fiskeutstyr kjøpt på denne utvalgte turen**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

17. **Samlede kostnader andre varer som klær, bøker ol.**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 500 kr
- ☐ 500 – 1000 kr
- ☐ 1000 – 2000 kr
- ☐ Mer enn 20.000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 2000 – 3000 kr
- ☐ 3000 – 5000 kr
- ☐ 5000 – 10.000 kr
- ☐ 10.000 – 20.000 kr

18. **Samlede kostnader til andre «turistopplevelser».**

- ☐ Ikke kjøpt
- ☐ 1 – 250 kr
- ☐ 250 – 500 kr
- ☐ 500 - 750 kr
- ☐ Mer enn 3000, fyll inn ca. beløp:
- ☐ 750 – 1000 Kr
- ☐ 1000 – 1500 Kr
- ☐ 2000 – 3000 Kr

19. Hva er ca. innkjøpspris for alt fiskeutstyret du har? (Kryss av for det alternativet som passer best).

☐ Eier ikke eget fiskeutstyr

☐ 20.000 – 50.000 kr

☐ 1 – 5000 kr

☐ 50.000 – 75.000 kr

☐ 5000 – 10.000 kr

☐ 75.000 – 100.000 kr

☐ 10.000 – 20.000 kr

☐ 100.000 – 150.0000 kr

☐ Mer enn 150.000, fyll ut ca. beløp:

20. Hvor mange personer i reisefølge har deltatt på denne turen uten å fiske? (Antall personer i ditt reisefølge som ikke har fisket, både barn og voksne)

21. Hvor mange personer i ditt reisefølge har fisket og er under 16 år? (skriv inn antall)

22. Kommentarer? Fyll inn kommentarer til undersøkelsen, til fisketilbud og forvaltning eller annet du evt har på hjertet. (Valgfritt)

23. Vil du være med i trekningen om en iPad? Skriv inn mailadressen din. (Adressen blir kun brukt under trekning av premie).

E-postadresse

Norsk institutt for naturforskning, NINA, er en uavhengig stiftelse som forsker på natur og samspillet natur–samfunn.

NINA ble etablert i 1988. Hovedkontoret er i Trondheim, med avdelingskontorer i Tromsø, Lillehammer, Bergen og Oslo. I tillegg driver NINA Sæterfjellet avlsstasjon for fjellrev på Oppdal, og forskningsstasjonen for vill laksefisk på lms i Rogaland.

NINAs virksomhet omfatter både forskning og utredning, miljøovervåking, rådgivning og evaluering. NINA har stor bredde i kompetanse og erfaring med både naturvitere og samfunnsvitere i staben. Vi har kunnskap om artene, naturtypene, samfunnets bruk av naturen og sammenhenger med de store drivkreftene i naturen.

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-3346-0

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøks-/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger